

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravitelstvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciščanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima a članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

UJU proti ital. šolski politiki v Primorju.

Deputacija Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva je 18. oktobra izročila ministru prosvete Marku Trifunoviću obširno spomenico, ki v vseh podrobnostih slika nasilno šolsko politiko Mussolinijeve vlade na Goriškem, na Krasu, v Istri in na Reki.

Spomenica odločno protestira proti odstranitvi materinskega jugoslovenskega jezika iz ljudskih šol ter naproša vlado, da se v Rimu zavzame za naše šolstvo v Primorju.

Spomenica je bila tudi izročena nekaterim zastopnikom tujih držav in parlamentu.

Posebno opozarja spomenica na po-

godbe, ki jamčijo pravice narodnih manjšin in na svoječasne obljube Italije ter energično protestira proti nekulturnemu činu Italije nad slovanskim šolstvom.

»Narodna Prosveta« je objavila v 77. številki, o tem sledeče uradno poročilo: Povodoma italijaniziranja narodnih šol u onom delu naše Otadžbine koji je pod Italijanima, i otpuštanja u masi tamošnjih narodnih učitelja, Udruženje Jugoslovenskog Učiteljstva podnelo je, preko G. Ministra Prosvete, memorandum Kraljevskoj Vladi, u kome je izložena ova asimilatorska akcija Italijana i kojim se čini apel na Vladu za zaštitu naših narodnih škola i učiteljstva u tim krajevima.

kor tudi za ljudstvo. Zakaj združiti pet različnih in globoko ukoreninjenih sistemov in jih zenačiti v enega, to ni malenkost, ki bi se dala opraviti čez noč. Zato napreduje zenačenje zakonov razmeroma počasi in bo potrebovalo pri naših političnih razmerah še mnogo časa in truda. Vsled tega je samoposebi umljivo, da so neizogibni posamezni pogreški v tem oziru, ker se jim je čisto skoro docela nemogoče izogniti pri najboljši volji. Kar je umestno morda in potrebno za en del, je za drugi del nepotrebno in neumestno, da celo večkrat naravnost škodljivo. Zato razsoden človek sam uvidi vse to in ne bo napravil iz komarja — slona.

Tako je izdal te dni naš prosvetni minister vsem šolskim vodstvom neko okrožnico, ki se tiče verskih vaj. Morda je kje v posameznih pokrajinah ta okrožnica umestna in potrebna, pri nas bo pa rodila samo slabo kri pri nerazsodnih ljudeh, ker je za naše razmere docela neumestna in nepotrebna. Minister namreč priporoča vzgojiteljem-učiteljem, da hodijo redno sami v cerkev, oskrbujejo v cerkvi lepo petje in vodijo pevske zборе pri cerkvenih obredih ter nadzorujejo mladino pri službi božji. Najlepše je pa še to, da minister naroča šolskim nadzornikom, da bodo morali odslej poročati, če se učiteljstvo v resnici ravna po tej okrožnici in izpolnjuje dotična navodila.

Ta ministrova okrožnica je za naše čase in naše razmere naravnost anahronistična. Morda je kje drugje umestna, a pri nas prav gotovo ne. Če bi gospod minister zahteval, da se ta njegova okrožnica pri nas izpolnjuje, potem docela uniči naše šole in učiteljstvo, čeprav stojita na priznani dokaj visoki stopnji.

Pri nas se je učiteljstvo borilo dolga desetletja z vso žilavostjo, da je doseglo sedanje znosljive razmere med cerkvijo in šolo ne zaradi tega, ker je bilo proti cerkvi, ampak zato, ker je hotelo šolo oprostiti spon, v katere ga je oklepala cerkev. Tega seveda ni bilo na Srbskem

nikdar, kakor pri nas. Zato so jim naše razmere nepoznane. Le na ta način je mogoče, da najde taka okrožnica pot tudi k nam. Naša duhovščina bi jo seveda čisto drugače tolmačila in izvajala kakor srbska. Tamkaj služi duhovščina predvsem cerkvi in narodu. Pri nas je pa cerkev tudi »politikum« in ne samo hiša božja. V Srbiji je bil že od nekdaj učitelj popu enakopraven drug in prijatelj. Pri nas je pa moral biti v tistih časih učitelj hlapčec duhovniku. Učitelj je bil največkrat po poklicu v prvi vrsti mežnar in organist in šele potem učitelj. Tega tam doli niso poznali.

ln zdaj naj bi se vrnili tisti žalostni časi na našo dobro šolo in učiteljstvo v svobodni domovini, kakor so bili še pred 50. leti v sužnosti! Še pod klerikalno Avstrijo je bil redkejši šolski nadzornik, da bi stikal po župniščih in prejemal osebno-strankarske informacije o svojem učiteljstvu po politikajoči duhovščini. Pa bi ga dobili sedaj pri nas takega človeka! Nema ga, prijatelji! Kdaj se je pa še informiral pri nas dekan ali pa škof pri učitelju o svoji duhovščini? Še na misel mu ne pride! Uverjeni smo, da bi nastal naravnost vihar ogorčenja med našo duhovščino, ako bi izdalo ministrstvo ver slinčen odlok duhovnikom. Naše učiteljstvo pa stoji previsoko, da bi se radi tega razburjalo in predobro uvideva razmere. Ima trdno in mogočno organizacijo, ki bo brez dvoma storila potrebne korake na primernem mestu, da ta odlok pri nas ne pride v poštev.

Pa ne samo učiteljstvo, tudi naša javnost ima ne samo pravico, ampak naravnost dolžnost informirati ministra o dejanskem položaju. Saj gre za našo šolo, za naše otroke. Uverjeni smo, da bo predvsem ravno slovenski del NRS ukrenil vse potrebno in razložil ministru so-mišljeniku, kako stoji pri nas stvari v tem oziru. Saj smo se naravnost čudili, kako je mogel zagledati tak odlok v sedanjih časih in razmerah beli dan.

Kdo ovira učiteljstvo pri prosvetnem delu?

(GOSPODU MINISTRU PROSVETE M. TRIFUNOVIČU.)

»Šola in učiteljstvo razen svojega poklicnega dela med štirimi stenami zelo malo deluje izven šole.«

Odlok Min. Prosv. O. N. br. 24.335.12 dne 25. maja 1923.

M. Trifunović s. r.

Nadučitelju Rudolfu Knezu v Št. Vidu pri Lukovici je krajni šolski svet prepovedal uporabo šolske sobe za vaje pevskega zbora.

Okrajni šolski svet v Kamniku je vključ temu dovolil nadučitelju Knezu, da se vrše vaje pevskega društva v šolskem poslopiju.

Krajni šolski svet se je pritožil na višji šolski svet, ki je ugodil krajnemu šolskemu svetu.

Pritožba nadučitelja Kneza na ministrstvo prosvete v Beogradu je bila negativno rešena.

Zato prosi okrajno učiteljsko društvo za Kamnik naj izpolnjuje UJU, poverjeništvo Ljubljana, na merodajnih mestih, da se stvar dožene do konca, ali ima učiteljstvo pri izvenšolskem delu kako zaslombo ali ne.

V negativnem slučaju naj se od učiteljstva ne zahteva prosvetnega dela izven šole, kakor ga zahteva gorenji odlok ministrstva, ker je sicer nemogoče izvajati take odloke.

Učiteljstvu je treba dati zaslombo pri izvenšolskem prosvetnem delu in enkrat principiarno rešiti vprašanje uporabe šol za izvenšolske prosvetne svrhe potom učiteljstva.

V zaščito nemotenega prosvetnega dela učiteljstva bi bil nujno potreben kak odlok ministrstva, ali bi bilo pa potreba to točko vstaviti v šolski zakon.

Glasi radikalne stranke proti zadnji odredbi ministra prosvete.

»Jutranje Novosti« prinašajo sledeči članek proti zadnji odredbi ministra prosvete g. M. Trifunovića:

NEUMESTNA IN RAZMERAM NEPRIMERNA ODREDBA PROSVETNEGA MINISTRA.

Velika ovira pri naši upravi je docela drugačen upravni sistem v različnih pokrajinah. Pred ujedinitvenjem smo bili raz-

kosani na več posameznih upravnih center. Vsak center pa je bil upravljen po svojem posebnem sistemu, ki se je čisto bistveno razlikoval od svojega sosedu. Ti različni sistemi so se tekom dolge dobe uveljavili in prešli ljudstvu v meso in kri. Zaradi tega nastajajo sedaj različne težkoče, ki so razumljive in opravičljive že samepošabi, bodisi za našo upravo, ka-

Vsi jugoslovenski listi morajo imeti italijanski prevod.

(Novo nekulturno nasilje Italije.)

V soboto, 20. oktobra je prejelo uredništvo »Goriške Straže« sledeči dekret: Št. 1062 Gab.

»Prefekt pokrajinske Furlanije.«

»Ker zahteva najvišji interes države

in pa posebna korist drugojezičnega ljudstva, vključenega v meje Furlanije, da se družabni, intelektualni in kulturni odnosi med starimi in novimi italijanskimi državljani olajšajo in postanejo bolj pri- srčni;

LISTEK.

Vtiski na izletih in pri ogledovanju znamenitosti ob priliki kongresa UJU v Ljubljani.

(Dalje.)

Vintgar.

Tu je že pričakoval jugoslovansko učiteljstvo tamošnji župan v narodni noši na vzvišenem prostoru in ga pozdravil z navdušenim in izbranim govorom, spominjajoč se pri tem zlasti naših zaslužnih bratov onkraj bližnjih Karavank in Julijskih Alp, ki se ječe pod kruto težo tujega jarma. Po tem krasnem govoru, ki je končal z entuzijastičnimi vzkliki ogorčenja in z navdušenimi živio-klici, se je razvila vsa ta množica v nepregledno dolgo karavano proti Vintgarju. To je bil veličasten pogled.

Le počasi smo se pomikali po kameniti stezi dalje in slednjič navzdol. Zlasti so trpele gospodične s svojimi nizkimi čevljički pa tembolj visokimi petami, ki se nikakor niso hotele sprijazniti z našimi robustnimi gorenjskimi stezami. Toda neko tajno hrepenenje je vse to premagalo in pod nami je zabobnel z vso svojo silo mogočen slap kristalne Radovine in se zapezil v mogočen oblak vodnjih kapljic, ki so se zlivale v prekrasno mavrico, ki je krožila nad šumom likom krona nad to pravljico prikaznijo. Zdaj so se začeli še le za naše izletnike prizori občudovanja in vzhličenja. Eden pri-

zor je tekmoval po svoji posebnosti drugemu in skoraj niso vedeli posamezniki, kateremu bi dali prvenstvo. A vsi ti prizori skupaj so se zlivali v prekrasno sliko, na kateri se je družilo divje in nežno v najlepši harmoniji, in ki je izvalila iz srca vseh pristrčno začudenje nad tako izrednimi krasotami, ki dišijo našo domovino. Naenkrat je zadonela preko šume- čih valov razbrzdane Radovine: »Ljepa naša domovina...« Zapel je kvartet učiteljev iz Hrvaške, ki je dal najlepše na ta način duška svojemu navdušenju.

Prišedši iz soteske, smo se nekoliko odpočili in okrepčali v bližnji restavraciji, potem pa nadaljevali svojo pot proti Bledu. Pot je bila lepa, le solnce je bilo že precej visoko, vsled tega je tudi pripekalo z vso intenzivnostjo. Vendar je karavana stopala krepko dalje, hoteč vendar že enkrat ugledati svetovno znani Bled.

BLED.

Ta vroča želja se jim je kmalu izpolnila. Po pili uri hoje razgrnila se nam je pred očmi cela blejska kotlina z vsemi svojimi čari in vsi svoji prešernosti. Jezero je bilo mirno in čisto, tako da se je zrcalila v njem vsa pestra okolica v tisočih barvah in oblikah. Okoli njega so se vrstile vile sredi svojih razkošnih vrtov in nasadov, nad vsemi temi pa je paševal mogočni Blejski grad kot samozavestni sokol vrh sive pečine, ki motri svojo okolico s svojimi pogledi. Prvi mah je cela množica hipno obstala pred to rajsko sli-

ko in srkala s svojimi pogledi ves ta čar v tihi in nekaljeni blaženosti, a naenkrat pa se je polotila posameznih skupin divja strast približati se posameznim divotam in jih uživati v neposredni bližini. Pohiteli so k jezeru in se kar vrgli v čolne, da polite po zelenkastomodri jezerski gladini tja k otoku, ki jih je tako ljubko pozdravljival in jih s svojo cervkico tako nežno vabil v svoje naročje. V trenutku je bilo na jezeru vse živo veslačev, vmes pa so se razlegali najrazličnejši napevi iz najrazličnejših krajev naše kraljevine, ki so se slednjič zlivali v tajinstven akord bratske sreče in vzajemnosti. Saj pa so bili ta trenotek tudi res na vodi zastopniki iz cele naše kraljevine in to učitelji, pionirji in kulturni oraci, ki naj vzgoje ljudstvo po svojem srečju. Tam iz ozadja pa se je dvigal impozantno nad grajskimi nasadi krasni Suvobor, ki je kraljevsko motril vse to izredno gibanje. Zdelo se mi je, da vidim pred seboj celotno našo kraljevino v miniaturni. Popoldne se je hotelo celokupno učiteljstvo tudi pokloniti našemu kralju, a ker je bil kralj ta dan odsoten, je ta namera žal izostala.

Le prehitro nam je potekal čas na Bledu in približevati se je bilo treba polagoma kolodvoru. In kot bi bilo naučeno, se je zbralo vse ob času v Zaki, kjer smo se še nekoliko okrepčali ob svežem pivu in rujnem vincu, največ pa v hladnem jezeru, v katerem je kar mrgolelo izletnikov. Vsi zadovoljni in izredno razpoloženi smo se slednjič požurili k vlakcu, da se popeljemo dalje v bohinjske divote, ki

smo se jih namenili ogledati drugi dan. Pri tej priliki naj se na tem mestu javno zahvalim tamkajšnjemu g. postajnačelniku za veliko prijaznost in postrežljivost, s katero je sprejel učiteljstvo. Kmalu se je vlak zganil in ravno pred mrakom smo dospeli v Bohinjsko Bistrico.

Bohinjska Bistrica.

Ker nam je dal inspektorat državnih železnic v Ljubljani za to priliko več vagonov na razpolago, največ 1. in 2. razreda za prenočevanje, smo prenočili zvečina v Bohinjski Bistrici v vozovih na kolodvoru. Za to udobnost se tudi tu prijazno zahvaljujem g. Knaverju in g. Jelačinu, ki sta šla učiteljstvu v tem oziru drage volje na roko, kakor tudi g. tamkajšnjemu poštnemu načelniku g. Žnidaršiču, ki nam je nudil vse razpoložljivo, samo da bi nas zadovoljil.

Noč smo dobro in mirno prespali in se s pridom naučili novih moči za naslednji dan.

Zjutraj na vse zgodaj je bilo že vse pokonci in točno ob 5. se je že pomikala naša mogočna karavana po cesti proti sv. Janezu. Iz daljave so nas pozdravljali razorani gorski ožanci, ki so si brisali svoje starike obraze s prvimi solnčnimi žarki, med njimi pa je vabil od severa naše poglede na svoje višave ponosni Triglav s svojimi golimi stenami.

(Dalje, prihodnjič.)

ker je izdajanje časopisov v tujem jeziku, katerega razumejo samo manjšinske skupine, takemu sniotu nasprotno; in ker slednjič zadržanje, kakšnega časnika dokazuje, da mora izključna raba tujega jezika spraviti voditelje do tega, da pozabijo, da izhaja časopis na italijanskem ozemlju;

zato izdaj prefekt ukaz na podlagi 3. člena deželnega in občinskega zakona nastopni

Ukaz:

Vsi časopisi, ki so izhajali v pokrajini Furlaniji doslej izključno v tujem jeziku, bodo morali od 21. oktobra 1923 dalje dodati naslovu, člankom in vsakemu posebnemu odstavku odgovarjajočo predstavo v italijanski.

Časopisi, ki se ne bodo držali pričujoče odredbe, se bodo zaplenili. Proti kršiteljem odredbe se bo postopalo v smislu zakona.

Predstavniki javne oblasti imajo nalogo, da izvrše pričujočo odredbo.

Videm, 19. oktobra 1923.

Prefekt: Pisenti s. r.

Radi tega odloka je »Goriška Straža« izšla 21. oktobra z žalnim robom, s podnaslovom »Vedetta Goriziana«. Članke in novice so že dvojezične. Pod pre-

tektov ukaz je »G. S.« natisnila sledečo pripombo v slovenskem in laškem jeziku:

»Vsi narodi na svetu imajo pravico izdajati časopise izključno v svojem jeziku. Italijanski časopisi izhajajo v Sev. in Južni Ameriki, izhajajo v Afriki, na otoku Malti, v Egiptu, v Nemčiji, na Bolgarskem, v Grčiji, v Rumuniji, v Švici, na Francoskem in drugje. V svojem jeziku so izdajali in izdajajo časopise vse manjšine v drugorodnih državah: Poljaki, Madžari, Ladinci, Nemci, Irci, Arabci, Rumuni, Orki, Malorosi, Turki, Židje in drugi. Samo enemu narodu je prepovedano izdajati časopise izključno v svojem jeziku in ta narod so goriški Slovenci in samo ena vlada prepoveduje naše časopise in ta je italijanska vlada.«

Na drugi strani »Goriške Straže« bemo sledeči protest poslancev dr. Wilfana, Podgornika in Ščeka, seveda tudi v obeh jezikih:

»Ekselencija Mussolini, predsednik ministrskega sveta, minister za notranje zadeve, Rim. Prefekt furlanske pokrajine zaukazuje z odredbo od 19. oktobra zaplenitev vseh slovenskih časopisov, izhajajočih v pokrajini Furlaniji, ako se od 21. oktobra dalje ne vključi v besedilo časopisa celoten prevod v italijanski. Podpisani poslanci odločno protestirajo proti tej kršitvi ustavnih zakonov in zahtevajo takojšnji preklje odredbe.

Italijanski listi zahtevajo razpust organizacij jugoslovenskega učiteljstva.

Proti organizaciji jugoslovenskega učiteljstva nastopa »Piccolo« z bedastim izvajanjem, da »politika izolacije« samo škoduje učiteljstvu in nikakor ne priča o volji po sožitju, katera se na jugoslovenski strani tako pogostoma naglašajo.

»Piccolo« zahteva, da naj jugoslovenski učitelji kratkoma razpuste svoja stanovska društva in se vpišejo v italijanske organizacije, ali v »Tommaseo« ali v »Unione nazionale« ali v »Sindacato Socialista« ali pa v »Corporazione Nazionale della scuola«; kakor in kamor pač kdo hoče.

List pravi dalje, da se učitelji ne smejo čutiti samo Jugoslovenci, marveč

v prvi vrsti učitelje in italijanske državljane, potem pa z drznim podtikanjem meni, da šola ne sme biti več zgolj instrument protitalijanske politike med Jugoslovenci!

Goriško okrajno učiteljsko društvo je zborovalo pretečeni teden v »Trgovskem domu« v Gorici. Na vzporedju je bila tudi točka: Naša organizacija in učiteljski sindikat. Vabilo je bilo dostavljeno na naslov učiteljev: Resni časi nas silijo še v krepkejšo stanovsko strnitev k samobrambi!

Obsodba ital. šolske politike od vseh strani.

V Jugoslaviji se skoro vsi listi brez razlike strank pečajo s protijugoslovensko šolsko politiko in obsojajo režim.

Posebno ostro napadajo italijansko barbarstvo slovenski listi. Beograjska »Narodna Prosveta« je posvetila temu vprašanju uvodnik in še posebej članek o Istri.

Udruženje Jugoslovenskega učiteljstva v Beogradu je izročilo ministru prosvete obširen memorandum o italijanskem nasilju nad materskim jezikom naših rojakov v Julijski Krajini, da ga izroči ministrskemu svetu. Memorandum je bil izročen tudi nekaterim zastopnikom tujih držav in narodni skupščini v Beogradu.

Mussolinijevo šolsko politiko obsojajo celo trezni Italijani sami. Učiteljsko glasilo »Scuola« v Milanu se obrača proti sedanjemu šolski politiki v anektiranih provincih in vprašuje, kaj je pričakovati od italijanskega učnega jezika v prvih letih? Ali si morete predstavljati učitelja, oddaljenega 5 do 6 ur od mesta, ki mora živeti med prebivalstvom, katero ne razume nobene njegove besede? Kako more italijanski učitelj otroke,

katerih jezika ne pozna, vzgajati in izobraževati? Članek dostavlja: Naj se ne pozablja, da v krajih, kjer ni orožnikov, noben človek ne razume italijanski. »Scuola« se boji, da bodo prihajali otroci iz take šole napol analfabeti.

Tirolski »Landsmann« konstatira, da, ako res pride do poitalijančenja šol, potem bo Italija edina država v Evropi, ki bo kratila svoji manjšini vsak šolski pouk v lastnem jeziku.

V turinski »Stampi« piše bivši profesor na italijanski pravni fakulteti v Inomestu, Pacchioni, da šolska politika fašistovske vlade ne odgovarja italijanskemu srcu in je izobraženi del italijanskega naroda ne odobrava.

Pod Avstrijo so Italijani trdili, da mora avstrijska vlada najvestnejše spoštovati jezik, običaje in kulturo narodnih manjšin, če hoče biti priznana kot civilizirana vlada. Sedaj naj se Italija drži takrat tako povdarjenega načela o pravičnosti napram manjšinam.

Jugoslovenci, le krepko v boj za jugoslovensko šolo. Odpor pomaga in mora še nadalje pomagati!

Poziv odbornikom okrajnih učiteljskih društev in članom.

V zadnji številki »Učit. Tov.« smo priobčili razglas Glavnega Odbora UJU, da izda letos svoj »Koledar UJU za leto 1924«, ki bo imel važno pedagoško vsebino.

Treba je nabirati naročnikov za »Koledar«, da se bo vedelo, koliko ga je treba natisniti, na drugi strani moramo pa tudi z nabiranjem naročnikov podpirati Glavni Odbor UJU, da ne bo delo Glavnega Odbora propadlo zaradi nezavednosti in malodušnosti članstva.

Zato vsi na delo, da pridobimo »Koledarju« čim več naročnikov!

Koledar bo imel do 15 tiskovnih pol in bo stal za prednaročnike samo 20 Din, pozneje več.

Posebno se obračamo do odbornikov okrajnih učiteljskih društev in tudi do drugih zavednih članic in članov na posameznih šolah, da si napravijo nabitne pole, s katerimi na sprejemajo

pismene prijave za naročbo »Koledarja«. Te prijave so potem obvezne za podpisane člane in naročnike.

Prijave pole naj oddajo čim prej okrajnemu učiteljskemu društvu, ki naznani številu naročnikov Pov. UJU v Ljubljani ter prevzame na podlagi podpisov jamstvo za iztirjatev zneskov pri naročnikih.

Delo bo prvo te vrste pri nas, ki bo združevalo slovenske, srbske in hrvatske pedagoge ter nam predstavljalo enotno jugoslovensko pedagogijo.

Nečlani lahko naročajo koledar direktno pri Pov. UJU v Ljubljani.

Na delo za idealno podjetje Glavnega Odbora UJU in za kulturno-pedagoško ujedinjenje!

POVERJENIŠTVO UJU V LJUBLJANI.

Splošne vesti.

— **Memento vladi od učiteljstva po deželi.** Od učiteljstva podeželskih šol nam prihajajo sledeča poročila: Je pa že res škandal brez primere, kako igra naša vlada z nami; in njena metoda izstradanja mora izrevoltirati najhujšega flegmatika. Ali ti fiki, ki bi jih po taki domnevi dobili, sploh pomenijo kako izboljšanje? Od leta 1920, se je draginja povečala za 200%; mi pa naj bi po vladinem mnenju parirali to s 15% poviškom naših sedanjih prejemkov. Vse kaže, da bo treba trdega, doslednega in vztrajnega boja!

— **Izvršilni odbor UJU namerava v kratkem sklicati plenarno sejo Glavnega Odbora UJU, t. j. zastopnike učiteljstva iz vse države, na kateri se bo razpravljalo:** 1. O novem načrtu zakona o draginskih dokladah; 2. o načrtu zakona za uvrstitev učiteljstva v položajne plače; 3. o načrtu zakona o narodnih šolah; 4. o načrtu zakona o višjih pedagoških šolah in o drugih vprašanjih, ki so pravkar aktualna.

— **Predlog za 25% redukcijo draginskih doklad.** Zagrebški listi poročajo iz Beograda: Finančni minister je predložil vladi, da se zmanjšajo draginske doklade uradnikom za 25%. Na ta način bi se dobil znesek preko pol milijarde dinarjev, s katerim bi se mogli pokriti izdatki proračuna. Posebna komisija je že izdelala načrt v tem smislu in sklenila, da bi bil ta znesek zelo potreben za vravnoteženje proračuna. Med samimi ministri so bila mnenja v tem vprašanju podvojena.

— **Splitski »Pokret« poroča k odlikovanju tov. nadz. Lj. Černeja:** Odlikovanje zaslužnoga muža. Za svoje obilne zasluge kao učitelj i omladinski pisac bio je odlikovan redom sv. Save kotar. skol. nadzornik u Celju g. Ljudevit Černej. Čestitamo!

— **One tovariše(ice), ki so prosili v Dalmaciji za kako službeno mesto, a so bile njih prošnje odbite, prosimo, da se takoj javijo našemu uredništvu in hkrati navedejo, za kateri okraj so prosili.** Zadeva je pa nujna in zadošča sporočilo po dopisnici.

— **Iz Prekmurja.** Ker se rabi za novoustanovljeni pevski moški zbor štiri-glasne pesmi, se tem potem prosijo pevska društva, da bi poslali lahke slovenske in hrvaške narodne pesmi samo v prepis. Nato se iste točno vrnejo. Prosi se poslati na šolsko vodstvo v Hotizi. p. Dolnja Lendava.

— **Dolnja Lendava.** Kolike važnosti je narodno obmejno šolstvo, ve v resnici ceniti družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Na prošnjo vodstva državne osnovne šole je poslala za revne učence 98 knjig. Vsekako je to čin, ki zasluži javne zahvale. Vodstvo se samo kakor tudi v imenu vseh revnih učencev za ta velikodušni dar najtopleje zahvaljuje.

— **Otvoritev razstave in pričetek šolskega leta na umetniški šoli »Probuda« v Ljubljani.** Razstava se otvori v nedeljo, dne 28. t. m. ob 10. uri na tehn. sred. šoli (prejšnja obrtna) s slavnostnim govorom prof. Volavška. Tem potom se vabi cenjeno občinstvo k otvoritvi. Vstopnina prosta. Redni pouk se prične dne 7. novembra ob 15. uri. Pouk bo trajal popoldne in zvečer celi teden. Zaprte se bodo poučevalo: portret, akt, draperija (kostimi), kompozicije, anatomija, arhitektonsko oblikoslovje, splošna umetniška zgodovina in pa razvoj naše ljudske umetnosti. Vsi drugi predmeti se pričnejo pozneje. Vpisovanje za imenovanje predmete je med časom razstave in od 5. novembra dalje med 15. in 17. uro pri voditelju šole akad. slikarju Franjo Sterletu v prtiliču desno.

— **Vse tovariše voditelje,** ki ste gotovo že zbrali članarino za našo »Matico« od svojih kolegov in kolegij, prosim, da mi denar čimprej nakažete, ali pa osebno izročite dne 3. novembra na našem zborovanju v Ljubljani. Vse one tovariše, ki imajo že dalj časa izposojene knjige iz okrajne učiteljske knjižnice, prosim, da mi jih vrnejo, ker se bo knjižnica v zmlušu letošnjega sklepa na konferenci preuredila. S tovariškim pozdravom B. Andoljšek, predsednik knjižničnega odbora in poverjenik S. Š. M.

— **Opozorilo!** Učitelj, ki je dne 7. t. m. v hotelu »Bauer« v Ormožu pomotoma zamenjal svoj dežnik z drugim (na palici napis Anton Maver), naj odda istega istotam ter vzame svojega, ki ga tam čaka. Blagohotnega obvestila o tem se prosi na naslov Anton Maver, Ljubljana, Ahacljeva cesta 5.

Gospod Tone Seliškar, učitelj-pisatelj, nas prosi, da objavimo, da ni on avtor knjige »Oproščenje«, ki je pred kratkim izšla v Mariboru in ki jo je spisal g. Anton Seliškar.

† **Ivan Bartol.** 16. t. m. smo pokopali v Sodražici našega tov. Bartola v najlepši življenjski dobi 23 let. Udeležba pri pogrebu je dokazala, da je bil pokojni priljubljen naš tovariš. Pogreba se je udeležilo celokupno učiteljstvo s šolsko mladino iz Sodražice, iz Loškega potoka (z vencem) in odposlanci učiteljskega zbora iz Ribnice, Kočevja, Velikih Lašč, Sv. Gregorja in iz Črnomlja, kjer je pokojni služboval skoraj dve leti. Ob odprtem grobu se je v lepih besedah poslovil od svojega nekdanjega učenca in sedanjega tovariša tov. Verbič iz Sodražice, dalje tov. Mrovlje iz Črnomlja, ki mu je prinašal zadnji pozdrav v imenu Belokranjskega učiteljskega društva, dalje v imenu »Učiteljskega zbora Črnomelj«, »Sokola Črnomelj« in ostalih kulturnih društev in tov. Vigele iz Loškega potoka. Kdor je poznal pokojnega tovariša, je plakal ob njegovi smrti. Bil je delaven član mnogih društev in izboren slikar. Odšel si v boljše življenje, dragi Ivan, spomin na te bo ostal neizbrisen. R. i. p.

Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

— **s. Učiteljsko društvo za novomeški okraj.** 2. oktobra 1923. — Od — članov navzočih 49. V Novem mestu.

O podrobnih učnih načrtih, poročal tov. Ivanetič.

Mi in Ferijalni Savez, poročal tov. Pirnat.

O šolskih vrtovih, tov. Koželj.

Ekskurzija za sadno razstavo na Grmu, razkazoval in govoril o sadnih vrstah, kmet. svet. B. Skalicky.

— **s. Učiteljsko društvo za Kočevski okraj.** 6. oktobra 1923. V Ribnici. Udeležba: od — članov, navzočih —?

Socialna ustanova učiteljstva Slovenije, poročal tov. Fran Ločniškar.

O pokrajinski skupščini Pov. UJU v Ptuj, poročal tov. A. Mervič.

Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda, poročal tov. Fr. Ločniškar.

— **s. O novi službeni pragmatiki** poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tovariš Alt. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda,** o dr. Zgečevi brošuri poročal pri Slovenjebistriškem učiteljskem društvu dne 20. septembra t. l. društveni predsednik.

— **s. Vtisi na kongresu UJU v Ljubljani,** poročala pri Slovenjebistriškem učiteljskem društvu dne 20. septembra 1923 tov. Franja Pucova. Udeležba??

— **s. O kongresu UJU v Ljubljani,** poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tovariš Klemenčič. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. O pokrajinski skupščini Poverjeništvu UJU v Ptuj** je poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tov. Tomažič. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. Nadaljna izobrazba učiteljstva,** poročal pri Učiteljskem društvu za mariborski okraj, 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. nadzornik Lichtenwallner. Udeležba —?

— **s. O pokrajinski skupščini pov. UJU v Ptuj,** poročal pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. Vauda. Udeležba —?

— **s. O kongresu UJU v Ljubljani,** poročala pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. preds. Godčeva. Udeležba —?

— **s. Zvezdoznanstvo v osnovni šoli,** predaval pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. Rozbaud. Udeležba —?

— **s. »Feministična alijansa« in njeni cilji,** poročala pri Društvu učiteljic v Mariboru 4. oktobra 1923 tov. Godčeva. Udeležba —?

— **s. Učiteljsko društvo za konjiški okraj.** 6. oktobra 1923, v Konjicah. Od — članov, navzočih —?

O pokrajinski skupščini pov. UJU v Ptuj, poročala tov. Strigl in Brglez.

O glavni skupščini in kongresu UJU v Ljubljani, poročala tov. Drassalova.

—s Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer. 4. oktobra 1923. Pri Kapeli. Od — članov, navzočih 35.

Moralno dobro in zlo, dr. Fr. Veber. Pokrajinska skupščina in kongres UJU, poročal tov. Mayrič.

—s Učiteljsko društvo Sv. Lenart v Slov. goricah. 3. oktobra 1923. Pri Sv. Lenartu. Od 48 članov, navzočih 42.

Laž doma in v šoli, predaval tov. St. Jakopec-Ličen.

—s Belokranjsko učiteljsko društvo. 6. oktobra 1923. v Metliki. Od — članov, navzočih —?

O vrtnarstvu, predaval tov. Fr. Črnagoj.

O Ferj. Savezu, predaval tov. S. Mrovlje.

—s Kamniško učiteljsko društvo. 3. oktobra 1923 v Kamniku. Od — članov, navzočih —?

O pokrajinski skupščini v Ptuj, poročal tov. E. Tiran.

O pouku v I. šolskem letu, predaval tov. Janko Toman.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl. »Kraljevič Marko«. 1924. Slovenski obmejni deci v pouk in zabavo. Izdala in založila Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Zbral Kompoljski, ilustriral Vokač. Cena trdo vezanemu izvodu 5 Din. Toplo priporočamo za šolsko deco.

—kpl. Zemljepisni atlas kraljevine SHS. Izdalo »Društvo slovenskih profesorjev v Ljubljani«. Izvršil Ing. Viktor Novak. Založila Jugoslovanska knjigarna. 1923. Cena 48 Din.

—kpl. Dr. Anton Novačan: »Samosilnik«. Deset povesti. V Ljubljani 1923. Str. 156. Cena vez. knjigi 48 Din, broš. 40 Din., po pošti 1,50 Din. več. Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

—kpl. H. Sienkiewicz: »Z ognjem in mečem«. 10. in 11. snopič (Konec.) Prevel dr. R. Mole. Cena dvojnemu snopiču 18 Din. Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

—kpl. Dr. France Veber: Analitična psihologija, 1 snopič. Izdala in založila knjigarna Ig. Kleinmayr & Baumbach v Ljubljani. Cena 48 Din. (Publikacija znanstvenega društva za humanistične vede v Ljubljani, Filozofska sekcija št. 1/1.)

Ocene.

—k Matematične tabele. Sestavil prof. Ivo Težek. 1923. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Str. 252. Cena v platnu vezani knjigi, priročne žepne oblike 66 Din.

Knjiga ima spredaj navodilo za uporabo matematičnih tabel. Pojasnila so podana v vseh treh narečjih: slovensčini in srbo-hrvaščini ter so tiskana istotako v latinici in cirilici, kar knjigo posebno usposablja za uporabo po celi državi.

Vsebine: Prvih devet potenc števil 1 do 9. — Vazne konstante. — Bodoča vrednost 1 Din. — Recipročne vrednosti. 2. in 3. potence in koreni, mantise Briggovih logaritmov, obseg in ploščina kroga za števila 1 do 1000. — Pretvarjanje minut v stopinje. — Pretvarjanje sekund v stopinje. — Numer. goniometrijskih funkcij. — Logaritmus goniometrijskih funkcij. — Ločna dolžina in višina, tetivna dolžina in ploščina krogega odseka ali segmenta za polmer 1 od 1° do 180°. — Prostornina krogle za premer 1° do 180°. — Obseg elipse. — Pravilni mnogokotniki. — Matematične formule: 1. Aritmetika. 2. Geometrija. 3. Glavne osnovne formule diferencialnega računa. 4. Vrste. 5. Osnovni integrali. — Mere in uteži. — Primeri hitrosti. — Konstante osolnčja. — Barometerska višina. — Zemljepisna širina in dolžina nekaterih krajev. — Specifična teža: 1. a) Trdnih teles, b) Lesov. 2. Kapljev. 3. Plinov in pare. — Srednja specifična toplota. — Vrelišče. — Tališče oziroma zmrzišče. — Kurilna vrednost: 1. Trdnih goriv. 2. Kapljivo tekočih goriv. 3. Plinastih goriv. — Teža nakopičenih teles. — Tovor. — Običajni železniški vozovi in tovorjenje. — Običajne lesne vrste. — Okrogli les. — Žagani in obtesani les. — Vztrajnostni momenti in odporni momenti najvažnejših presekov. — Vztrajnostni in odporni momenti za krožne preseke. — Vztrajnostni in odporni momenti za kolobarske preseke. — Vztrajnostni in odporni momenti za pravokotne preseke. — Dopustljivi vrtilni momenti za najvažnejše preseke. — Cevni navoj po Whitworthu. Löwenherzov navoj. — Sellersov navoj. — S. J. navoj. — Whitworthov navoj. — Vztrajnostni in odporni momenti za fasonsko železje. — Koeficient δ za določanje idealnega upogibnega momenta. — Elastičnostni

moduli in zrušilne trdnosti: 1. Železa. 2. Drugih kovin in materialij za natezne organe. 3. Lesa. 4. Stavbenega gradiva. — Varnostni koeficienti. — Dopustne napetosti: 1. Za strojne konstrukcije po Bachu. 2. Za natezne organe. 3. Za stavbne konstrukcije. — Tabela za kontokorentni račun. — Tabela za nosilce s konstantnim presekom. — Splošne opombe za uporabo tabel.

Knjiga je bila nujno potrebna našim tehnikom pri študiju, tako za univerze, tehnične srednje šole in druge šole, posebno uporabna je pa v praksi za inženirje, stavbne podjetnike, industrijce itd. Delo prav toplo priporočamo.

—k Anton Novačan: Samosilnik. Deset povesti. V Ljubljani 1923. Avtor »Naše vasi« je zbral deset povesti, ki se odlikujejo po izredno krepkem in pristno domačem jeziku, kakršnega piše danes malo slovenskih pisateljev. V umetniškem in idejnem oziru bi se »Samosilnik« mogel nazvati nadaljevanje »Naše vasi«. Povesti »Muri preganja vrano«, »Čemarjeva krčma« in »Peter Kobula«, so najboljše slovenske kmetske novele, kar jih je bilo napisanih v zadnjih letih. Iz knjige puhti vonj domače zemlje. S svojo svežo sočnostjo in neposrednostjo si bo zbirka osvojila prav tako inteligenta kakor tudi neukega čitatelja. Toplo priporočamo!

—k H. Sienkiewicz: Z ognjem in mečem. Povest iz davnih let. Iz poljsčine prevel dr. R. Mole. Z ilustracijami. 10. in 11. snopič. (Konec). Knjigotržna cena celemu romanu, ki obsega 684 strani velike osmerke in 22 ilustracij, znaša 106 Din, vezanemu pa 120 Din, po pošti 4,50 Din, oziroma 5,50 Din. več. Z 11. snopičem je nova izdaja velikega Sienkiewiczovega romana »Z ognjem in mečem« končana. Prepričani smo, da bodo Slovenci tudi to izdajo čitali z istim zanimanjem kot so prvi dve in da zlasti ne bo nobene knjižnice, ki bi si znamenitega romana ne nabavila. Tiskovna zadruga istočasno naznanja, da bo začel izhajati drugi veliki Sienkiewiczov roman »Potop«, ki tvori nadaljevanje prvega. Ta bo izhajal v snopičih po 8 pol in bo za predplačnike naročnike znatno cenejši kot pozneje v knjigotrštvu.

—k Zemljepisni atlas kraljevine SHS. Ing. V. Novak. Izdalo »Društvo slov. prof. v Ljubljani«. Na sedmih listih je izdalo »Društvo slovenskih profesorjev atlas Jugoslavije« in s tem podalo Slovincem prvovrstno delo. Listi 1, 2, 3 in 7 so nam znani že od prej; novi so listi 4, 5 in 6; na njih sta lista 2 in 3 združena, izpopolnjena in povečana. Ker ima atlas zelo veliko obliko, 48 x 41 cm, so ti trije listi popolno nadomestilo za veliko stensko karto, samo da je izvržba bolj natančna, kakor bi pa mogla biti pri stenski karti. Tako imamo prvič v naših zemljevidih plastično jako nazorno sliko vse kraljevine. Karta 4 nam predstavlja južni del Jugoslavije — Makedonijo, Staro Srbijo, del Srbije, Črna gora, del Dalmacije, karta 5 severovzhodni del — Vojvodino, del Hrvatske, Slavonije, večji del Srbije, deloma Bosne —, karta 6 pa ostale dele. Prednost teh treh kart je tudi ta, da je na vsaki zarisani tudi sosedni del druge karte, kar je v svrhu orientacije zelo velikega pomena. Na karti 4 je pridejana tudi jezikovna kartica in vidimo takoj, da združuje naša Jugoslavija res skoraj vse Jugoslovane. Ne vem, če so Makedonci Srbi, mi bi rekli: makedonski Slovani. Nekateri malenkostni pogreški, kakršni niso prihranjeni niti staremu vsestransko preizkušenemu Kozennu in ki jih druga izdaja lahko popravi, nas ne bodo motile. Sicer je pa delo v celoti krasno, vsega priporočila vredno in se bo vpeljalo samo ob sebi. Cena 48 Din, za sedem velikih zemljevidov, je zelo nizka.

—k »Kraljevič Marko« je pravkar drugič prihajal na svojem Šarcu vihteč duševni buzdovan. Uverjeni smo, da ga tudi to pot slovenska mladina prav tako veselo sprejme, kakor ga je lani. Kaj ji prinaša? Priznanih pisateljev spise, ki ji bodo blažili um in srce. Razvedri jo s krasnimi pesmimi, seznanijo s prizori iz zaslužnega juga (Ob Adriji, Iznajdljive glave), razodene ji »Kaj pripoveduje Drava«. Iz srca se bodo smejali otroci Nasredinu iz Bosne in njegovim burkam. Zamaknjeni bodo prisluskovali pravljčarju, pripovedujočemu o zakladih na Starem gradu pri Muti, o vojaku in sv. Petru. »Kraljevič Marko« jim predstavi našo ljubeznivo kraljico Marijo, potoži izgubo narodnega voditelja in pisatelja dr. Ivana Tavčarja, s čigar tehtnimi reki je prepletena vsa knjižnica, obudi jim spomin na judenburške žrtve, iz neodrešene Koroške in iz Prekmurja jim vsuje kra-

sne pogovore in duhovite uganke, pozove jih na boj z vragom alkoholom. Knjižico »Kraljevič Marko« opremljeno s koledarjem za leto 1924., je uredil pisatelj Kompoljski; izdala jo je Družba sv. Cirila in Metoda, okrašeno z mnogimi lepimi slikami, ki jih je narisal g. Vokač. Letos je dodana »Kraljeviču Marku« zadaj mapica za shrambo raznih listkov. Knjižici je vzvišeni namen narodna probuda slovenske, zlasti obmejne mladine, zato naj bi našla mnogo kupovalcev. Cena ji je le 5 Din. P. n. šolska vodstva in učiteljstvo vljudo prosimo, da opozori mladino na to izdajo. Dobiva in naroča se v pisarni »Družbe sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani. Narodni dom. Po možnosti naj se radi drage poštnine skupno naroča.

—k Analitična psihologija. Prvi poskus sistematične geometrije duha. Napisal dr. France Veber, izr. prof. za filozofijo na univerzi v Ljubljani. Prvi snopič. Vsebina: Odsklonitev vsakega metafizičnega izhodišča; — Wundtovo naziranje o predmetu in metodi psihologije; metoda in predmet znanosti; formalna nedoslednost Wundtovih nazorov o predmetu psihologije; razlike med fizičnim in psihičnim svetom; o metodi psihologije. Eksperiment in samopazovanje; o samopazovanju kot posebni metodi znanstvenega raziskovanja; analitična psihologija v sestavi psiholoških disciplin. — I. del: Načelne postavke analitične psihologije. Temeljni psihološki pojmi: doživljanje, doživljanje — duški, oziroma jaz — subjektivnost in objektivnost — imanentnost in transcendentnost — dispozicija — zavest in nezavest. Pristnost in nepristnost doživljanja. Doživljanje višjega in nižjega reda. Psihološke podlage doživljanja. Lastni in prisvojeni, pomožni in končni predmeti doživljanja. Prva, časna klasifikacija vsega psihičnega. Temeljna doživljanja in vmesna doživljanja. Doživljanje in subjekt doživljanja. Pregledna risba celokupnega doživljanja. — Knjigo prav toplo priporočamo okrajnim in lokalnim učiteljskim knjižnicam.

Obrambni vestnik.

—ob Naš zagovornik Mariborski »Tabor« piše z dne 27. septembra 1923 sledeče: »Kaj bi rad Golečev pokidan avtomobil?« (Dapis z dežele.) »Zdražbarski list, klerikalnega »Slov. Gospodarja« neznanstvo veseli pisati o preloženih glavnih šolskih počitnicah, a ne morebiti zaradi naroda, temveč samo zato, da luča kamenje na učiteljstvo. V svoji 39. številki piše pod zgorajim naslovom dobesedno: »Liberalno in orjunsko učiteljstvo je zahtevalo preložitve počitnic na poletne mesece, kakor da bi res bila šola za učitelje, a ne učitelji za šolo. Višji šolski svet je ugodil zahtevi liberalnega učiteljstva. Proti sta govorila in glasovala samo dva katoliška duhovnika. V višjem šolskem svetu imajo večino liberalni učitelji, profesorji, uradniki in enaki ljudje itd. ...«

Znano je sicer, da je »Slov. Gospodar« — zlasti odkar ga urejuje duhovnik Golec — posebno strupen sovražnik učiteljstva. 39. številka tega lista pa nam dokazuje, da ima urednik Golec tudi pokvarjen estetičen čut. V tej številki namreč popisuje ta gospod s podpisom svojega polnega imena, kako se je njegov rojak in junak, neki »Matičkov soldat«, prvič vozil v avtomobilu. Duhovnik Golec slika tu Matičkovo revolucijo v želodcu na tak način, da nam kaže s svojim nelepim spisom vso ogabnost svojega pokvarjenega pisateljskega estetičnega čuta. Psihološko je dognano, da imajo ljudje pokvarjenega estetičnega čuta tudi pokvarjen čut časti, zato ni čuda, da bruh duhovnik Golec iz svojega razburkanega želodca grdobijo na vsakogar, zlasti na učitelje tako, kakor jo je bruhal njegov vzor in bedasti junak »Matičkov soldat« ob svoji prvi vožnji v avtomobilu.

»Tabor« je že opetovano naglašal in dokazal, da glavnih počitnic ni preložil višji šolski svet, temveč oddelek za prosveto in vere pokrajinske uprave za Slovenijo v Ljubljani (z odlokom z dne 19. junija 1922, št. 2343), ne da bi bil učiteljstvo ali šolske oblasti za svet vprašali. Zastopnik kristjanske resnice duhovnik Golec se vozi v avtomobilu »Slov. Gospodarja« v polni pari svoje bolne domisljivosti tako vrtoglavo, da se mu meša v glavi in v želodcu, zato bruh v jednomer svojo grdobno laž, da je učiteljstvo vsega krivo, h koncu pa vzklika: »Dokler Slovenci ne bomo izvojevali avtonomije, bodo z nami v šolskem oziru vedno tako postopali!«

Aha, tu tiči zajec! Golečev pokidan avtomobil bi rad imel avtonomijo na račun šole in učiteljstva! Zvit si in hudoben tudi, gospod! Poznamo se po »knofih!«

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

— LOG. KROŽEK OKR. UČIT. DRUŠTVA ima svoje redno zborovanje v soboto, dne 10. novembra ob 10. uri dopoldne v Dol. Logatcu z naslednjim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo odbora. 3. Poročilo delegatov o skupščini v Ptuj in zborovanju v Ljubljani. 4. Poročilo o našem gmotnem stanju v zvezi z uradniško pragmatiko. 5. Stanovsko-strokovna knjižnica. 6. Slučajnosti. Opomba: Posebnih vabil šolam se ne bode pošiljalo. Kdor se udeleži obeda, naj javi to vodstvu Dol. Logatec. Pričakujem polnoštevilne udeležbe. — Predsednik.

Poročila:

50 LET — ORMOŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO.

Učiteljsko društvo ormoškega okraja je slavilo svoj petdesetletni obstoj dne 7. oktobra t. l. v Ormožu.

Ob 11. uri se je pričelo slavnostno zborovanje v okrašeni učni sobi okoliške šole, s katere je visela državna zastava. Društveni predsednik Josip Rajšp je s pristrčnimi besedami pozdravil slavnostne zborovalce: domače ude in goste, med njimi tovariše Hrvate in tovarišice Hrvatice. Izmed navzočih so društvo pozdravili: Stjepan Simunčič iz Čakovca kot predsednik Medjimurskega učiteljskega društva, od kojega je bilo enajst članov navzočih; Luji Pichler kot delegat Udruženja in kot zastopnik učiteljstva v Ivancu in Novega marofa; Ivan Žolnir iz Ptuja v imenu prejšnjih naših članov; Mirko Majcen kot predsednik Ptujkega učiteljskega društva ter Fran Zacherl kot zastopnik Ljutomerskega učiteljskega društva. Govorniki so med drugim naglašali prijateljstvo med hrvatskimi tovariši in nami, ki se je začelo v novejšem času intenzivneje gojiti, in se mora še spopolniti, da se bomo popolnoma spoznali ter lažje zastopali skupne stanovske, šolske in državne interese; drugi govorniki so zopet oživljali stare prijateljske spomine. Brzobjavne oziroma pismene pozdrave so poslali: predsednik okrajnega šolskega sveta g. okrajni glavar dr. Pirkmaier, okrajni šolski nadzornik g. Flere, častna člana Janko Košar iz Velike Nedelje in Ludovik Šijanec iz Razvanj, tovariš Ivan Tomažič iz Maribora, g. Lovro Petovar iz Ivanjkovec s podpornino 100 Din, gg. Makso Robič in Jakob Zadravec iz Središča.

Nj. Veličanstvu našemu kralju se je odposlal vdanostni pozdrav.

Društveni tajnik Rosina je poročal o zgodovini in petdesetletnem delovanju Ormoškega učiteljskega društva, ki je imelo od svojega začetka naprej sledeče predsestnike: 1. Jožef Schmidinger v letih 1873. in 1874.; 2. Fran Šijanec 1875. in 1876.; 3. Štefan Kovačič od 1877. do 1879.; 4. Simon Strenkl leta 1880.; 5. Srečko Majcen 1881. in 1882.; 6. Ivan Košar od 1883. do 1886.; 7. Fran Rakuša v letih 1887. do 1892.; 8. Anton Porekar od 1893. do 1897.; 9. Mihael Vauhnik leta 1898.; 10. Josip Rajšp 1899.; 11. Anton Porekar 1900.; 12. Ernest Slanc od 1901. do 1903.; 13. Anton Porekar o letih 1904. in 1905.; 14. Josip Rajšp od 1906. naprej. Iz poročila se je izprevidelo, da je društvo ves čas svojega obstanka bilo delavno in se v vsakem oziru zavedalo svoje naloge.

Po zborovanju so se zborovalci podali na pokopališče, da položijo vence na grobove umrlih članov Ormoškega učiteljskega društva, in sicer na grob tovarišice Marije Preskerjeve, tovarišev Antona Freuensfelda in Ivana Jurše; nadalje je veljal ta poset tudi še sledečim na tem pokopališču počivajočim tovarišem: Kocpek, Albreht, Freuensfeld star. in Kotnik. Peveci pa so zapeli žalostinke Vigred in Gozdič je že zelen.

Nato so se vsi podali v hotel Bauer, kjer je bil banket. Vršili so se govori, pozdravi in napitnice. Nastopil je Ormoški čitalniški mešan pevski zbor, ki je pod vodstvom pevovodje deželnošodnega svetnika g. Ivana Zemliča prav dovršeno zapel več lepih novejših umetnih in narodnih pesmi. Med drugimi gosti so nas tu počastili še g. major Metod Rakuša iz Maribora, sin umrlega tovariša nadučitelja Frana Rakuša, našega predsednika iz leta 1887.—1892., ravnatelj ormoške meščanske šole tovariš Josip Prijatelj, gospa Pavla dr. Omulčeva, predsednica

ker je izdajanje časopisov v tujem jeziku, katerega razumejo samo manjšinske skupine, takemu sniotu nasprotno; in ker slednjič zadržanje, kakšnega časnika dokazuje, da mora izključna raba tujega jezika spraviti voditelje do tega, da pozabijo, da izhaja časopis na italijanskem ozemlju;

zato izdaj prefekt ukaz na podlagi 3. člena deželnega in občinskega zakona nastopni

Ukaz:

Vsi časopisi, ki so izhajali v pokrajini Furlaniji doslej izključno v tujem jeziku, bodo morali od 21. oktobra 1923 dalje dodati naslovu, člankom in vsakemu posebnemu odstavku odgovarjajočo predstavo v italijanski.

Časopisi, ki se ne bodo držali priučujoče odredbe, se bodo zaplenili. Proti kršiteljem odredbe se bo postopalo v smislu zakona.

Predstavniki javne oblasti imajo nalogo, da izvrše priučujočo odredbo.

Videm, 19. oktobra 1923.

Prefekt: Pisenti s. r.

Radi tega odloka je »Goriška Straža« izšla 21. oktobra z žalnim robom, s podnaslovom »Vedetta Goriziana«. Članke in novice so že dvojezične. Pod pre-

tektov ukaz je »G. S.« natisnila sledečo pripombo v slovenskem in laškem jeziku:

»Vsi narodi na svetu imajo pravico izdajati časopise izključno v svojem jeziku. Italijanski časopisi izhajajo v Sev. in Južni Ameriki, izhajajo v Afriki, na otoku Malti, v Egiptu, v Nemčiji, na Bolgarskem, v Grčiji, v Rumuniji, v Švici, na Francoskem in drugje. V svojem jeziku so izdajali in izdajajo časopise vse manjšine v drugorodnih državah: Poljaki, Madžari, Ladinci, Nemci, Irci, Arabci, Rumuni, Orki, Malorosi, Turki, Židje in drugi. Samo enemu narodu je prepovedano izdajati časopise izključno v svojem jeziku in ta narod so goriški Slovenci in samo ena vlada prepoveduje naše časopise in ta je italijanska vlada.«

Na drugi strani »Goriške Straže« bemo sledeči protest poslancev dr. Wilfana, Podgornika in Ščeka, seveda tudi v obeh jezikih:

»Ekselencija Mussolini, predsednik ministrskega sveta, minister za notranje zadeve, Rim. Prefekt furlanske pokrajine zaukazuje z odredbo od 19. oktobra zaplenitev vseh slovenskih časopisov, izhajajočih v pokrajini Furlaniji, ako se od 21. oktobra dalje ne vključijo v besedilo časopisa celoten prevod v italijanski. Podpisani poslanci odločno protestirajo proti tej kršitvi ustavnih zakonov in zahtevajo takojšnji preklje odredbe.

Italijanski listi zahtevajo razpust organizacij jugoslovenskega učiteljstva.

Proti organizaciji jugoslovenskega učiteljstva nastopa »Piccolo« z bedastim izvajanjem, da »politika izolacije« samo škoduje učiteljstvu in nikakor ne priča o volji po sožitju, katera se na jugoslovenski strani tako pogostoma naglašajo.

»Piccolo« zahteva, da naj jugoslovenski učitelji kratkoma razpuste svoja stanovska društva in se vpišejo v italijanske organizacije, ali v »Tommaseo« ali v »Unione nazionale« ali v »Sindacato Socialista« ali pa v »Corporazione Nazionale della scuola«; kakor in kamor pač kdo hoče.

List pravi dalje, da se učitelji ne smejo čutiti samo Jugoslovenci, marveč

v prvi vrsti učitelje in italijanske državljane, potem pa z drznim podtikanjem meni, da šola ne sme biti več zgolj instrument protitalijanske politike med Jugoslovenci!

Goriško okrajno učiteljsko društvo je zborovalo pretečeni teden v »Trgovskem domu« v Gorici. Na vzporedju je bila tudi točka: Naša organizacija in učiteljski sindikat. Vabilo je bilo dostavljeno na naslov učiteljev: Resni časi nas silijo še v krepkejšo stanovsko strnitev k samoobrambi!

Obsodba ital. šolske politike od vseh strani.

V Jugoslaviji se skoro vsi listi brez razlike strank pečajo s protijugoslovensko šolsko politiko in obsojajo režim.

Posebno ostro napadajo italijansko barbarstvo slovenski listi. Beograjska »Narodna Prosveta« je posvetila temu vprašanju uvodnik in še posebej članek o Istri.

Udruženje Jugoslovenskega učiteljstva v Beogradu je izročilo ministru prosvete obširen memorandum o italijanskem nasilju nad materskim jezikom naših rojakov v Julijski Krajini, da ga izroči ministrskemu svetu. Memorandum je bil izročen tudi nekaterim zastopnikom tujih držav in narodni skupščini v Beogradu.

Mussolinijevo šolsko politiko obsojajo celo trezni Italijani sami. Učiteljsko glasilo »Scuola« v Milanu se obrača proti sedanjemu šolski politiki v anektiranih provincih in vprašuje, kaj je pričakovati od italijanskega učnega jezika v prvih letih? Ali si morete predstavljati učitelja, oddaljenega 5 do 6 ur od mesta, ki mora živeti med prebivalstvom, katero ne razume nobene njegove besede? Kako more italijanski učitelj otroke,

katerih jezika ne pozna, vzgajati in izobraževati? Članek dostavlja: Naj se ne pozablja, da v krajih, kjer ni orožnikov, noben človek ne razume italijanski. »Scuola« se boji, da bodo prihajali otroci iz take šole napol analfabeti.

Tirolski »Landsmann« konstatira, da, ako res pride do poitalijančenja šol, potem bo Italija edina država v Evropi, ki bo kratila svoji manjšini vsak šolski pouk v lastnem jeziku.

V turinski »Stampi« piše bivši profesor na italijanski pravni fakulteti v Inomestu, Pacchioni, da šolska politika fašistovske vlade ne odgovarja italijanskemu srcu in je izobraženi del italijanskega naroda ne odobrava.

Pod Avstrijo so Italijani trdili, da mora avstrijska vlada najvestnejše spoštovati jezik, običaje in kulturo narodnih manjšin, če hoče biti priznana kot civilizirana vlada. Sedaj naj se Italija drži takrat tako povdarnega načela o pravičnosti napram manjšinam.

Jugoslovenci, le krepko v boj za jugoslovensko šolo. Odpor pomaga in mora še nadalje pomagati!

Poziv odbornikom okrajnih učiteljskih društev in članom.

V zadnji številki »Učit. Tov.« smo priobčili razglas Glavnega Odbora UJU, da izda letos svoj »Koledar UJU za leto 1924«, ki bo imel važno pedagoško vsebino.

Treba je nabirati naročnikov za »Koledar«, da se bo vedelo, koliko ga je treba natisniti, na drugi strani moramo pa tudi z nabiranjem naročnikov podpirati Glavni Odbor UJU, da ne bo delo Glavnega Odbora propadlo zaradi nezavednosti in malodušnosti članstva.

Zato vsi na delo, da pridobimo »Koledarju« čim več naročnikov!

Koledar bo imel do 15 tiskovnih pol in bo stal za prednaročnike samo 20 Din, pozneje več.

Posebno se obračamo do odbornikov okrajnih učiteljskih društev in tudi do drugih zaveznih članic in članov na posameznih šolah, da si napravijo nabitne pole, s katerimi na sprejemajo

pismene prijave za naročbo »Koledarja«. Te prijave so potem obvezne za podpisane člane in naročnike.

Prijave pole naj oddajo čim prej okrajnemu učiteljskemu društvu, ki naznani številko naročnikov Pov. UJU v Ljubljani ter prevzame na podlagi podpisov jamstvo za iztirjatev zneskov pri naročnikih.

Delo bo prvo te vrste pri nas, ki bo združevalo slovenske, srbske in hrvatske pedagogice ter nam predstavljalo enotno jugoslovensko pedagogijo.

Nečlani lahko naročajo koledar direktno pri Pov. UJU v Ljubljani.

Na delo za idealno podjetje Glavnega Odbora UJU in za kulturno-pedagoško ujedinjenje!

POVERJENIŠTVO UJU V LJUBLJANI.

Splošne vesti.

— **Memento vladi od učiteljstva po deželi.** Od učiteljstva podeželskih šol nam prihajajo sledeča poročila: Je pa že res škandal brez primere, kako igra naša vlada z nami; in njena metoda izstradanja mora izrevoltirati najhujšega flegmatika. Ali ti fiki, ki bi jih po taki domnevi dobili, sploh pomenijo kako izboljšanje? Od leta 1920, se je draginja povečala za 200%; mi pa naj bi po vladnem mnenju parirali to s 15% poviškom naših sedanjih prejemkov. Vse kaže, da bo treba trdega, doslednega in vztrajnega boja!

— **Izvršilni odbor UJU namerava v kratkem sklicati plenarno sejo Glavnega Odbora UJU,** t. j. zastopnike učiteljstva iz vse države, na kateri se bo razpravljalo: 1. O novem načrtu zakona o draginskih dokladah; 2. o načrtu zakona za uvrstitev učiteljstva v položajne plače; 3. o načrtu zakona o narodnih šolah; 4. o načrtu zakona o višjih pedagoških šolah in o drugih vprašanjih, ki so pravkar aktualna.

— **Predlog za 25% redukcijo draginskih doklad.** Zagrebški listi poročajo iz Beograda: Finančni minister je predložil vladi, da se zmanjšajo draginske doklade uradnikom za 25%. Na ta način bi se dobil znesek preko pol milijarde dinarjev, s katerim bi se mogli pokriti izdatki proračuna. Posebna komisija je že izdelala načrt v tem smislu in sklenila, da bi bil ta znesek zelo potreben za vravnoteženje proračuna. Med samimi ministri so bila mnenja v tem vprašanju podvojena.

— **Splitski »Pokret« poroča k odlikovanju tov. nadz. Lj. Černeja:** Odlikovanje zaslužnega muža. Za svoje obilne zasluge kao učitelj i omladinski pisac bio je odlikovan redom sv. Save kotar. skol. nadzornik u Celju g. Ljudevit Černej. Čestitamo!

— **One tovariše(ice), ki so prosili v Dalmaciji** za kako službeno mesto, a so bile njih prošnje odbite, prosimo, da se takoj javijo našemu uredništvu in hkrati navedejo, za kateri okraj so prosili. Zadeva je pa nujna in zadošča sporočilo po dopisnici.

— **Iz Prekmurja.** Ker se rabi za novoustanovljeni pevski moški zbor štiri-glasne pesmi, se tem potem prosijo pev-ska društva, da bi poslali lahke slovenske in hrvaške narodne pesmi samo v prepis. Nato se iste točno vrnejo. Prosi se poslati na šolsko vodstvo v Hotizi. p. Dolnja Lendava.

— **Dolnja Lendava.** Kolike važnosti je narodno obmejno šolstvo, ve v resnici ceniti družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Na prošnjo vodstva državne osnovne šole je poslala za revne učence 98 knjig. Vsekako je to čin, ki zasluži javne zahvale. Vodstvo se samo kakor tudi v imenu vseh revnih učencev za ta velikodušni dar najtopleje zahvaljuje.

— **Otvoritev razstave in pričetek šolskega leta na umetniški šoli »Probuda« v Ljubljani.** Razstava se otvori v nedeljo, dne 28. t. m. ob 10. uri na tehn. sred. šoli (prejšnja obrtna) s slavnostnim govorom prof. Volavška. Tem potom se vabi cenjeno občinstvo k otvoritvi. Vstopnina prosta. Redni pouk se prične dne 7. novembra ob 15. uri. Pouk bo trajal popoldne in zvečer celi teden. Zaprskrat se bo poučevalo: portret, akt, draperija (kostimi), kompozicije, anatomija, arhitektonsko oblikoslovje, splošna umetniška zgodovina in pa razvoj naše ljudske umetnosti. Vsi drugi predmeti se pričnejo pozneje. Vpisovanje za imenovanje predmete je med časom razstave in od 5. novembra dalje med 15. in 17. uro pri voditelju šole akad. slikarju Franjo Sterletu v prtičju desno.

— **Vse tovariše voditelje,** ki ste gotovo že zbrali članarino za našo »Matico« od svojih kolegov in kolegij, prosim, da mi denar čimprej nakažete, ali pa osebno izročite dne 3. novembra na našem zborovanju v Ljubljani. Vse one tovariše, ki imajo že dalj časa izposojene knjige iz okrajne učiteljske knjižnice, prosim, da mi jih vrnejo, ker se bo knjižnica v zmlušu letošnjega sklepa na konferenci preuredila. S tovariškim pozdravom B. Andoljšek, predsednik knjižničnega odbora in poverjenik S. Š. M.

— **Opozorilo!** Učitelj, ki je dne 7. t. m. v hotelu »Bauer« v Ormožu pomotoma zamenjal svoj dežnik z drugim (na palici napis Anton Maver), naj odda istega istotam ter vzame svojega, ki ga tam čaka. Blagohotnega obvestila o tem se prosi na naslov Anton Maver, Ljubljana, Ahacljeva cesta 5.

Gospod Tone Seliškar, učitelj-pisatelj, nas prosi, da objavimo, da ni on avtor knjige »Oproščenje«, ki je pred kratkim izšla v Mariboru in ki jo je spisal g. Anton Seliškar.

† **Ivan Bartol.** 16. t. m. smo pokopali v Sodražici našega tov. Bartola v najlepši življenski dobi 23 let. Udeležba pri pogrebu je dokazala, da je bil pokojni priljubljen naš tovariš. Pogreba se je udeležilo celokupno učiteljsko s šolsko mladino iz Sodražice, iz Loškega potoka (z vencem) in odposlanci učiteljskega zbora iz Ribnice, Kočevja, Velikih Lašč, Sv. Gregorja in iz Črnomlja, kjer je pokojni služboval skoraj dve leti. Ob odprtem grobu se je v lepih besedah poslovil od svojega nekdanjega učenca in sedanjega tovariša tov. Verbič iz Sodražice, dalje tov. Mrovlje iz Črnomlja, ki mu je prinašal zadnji pozdrav v imenu Belokranjskega učiteljskega društva, dalje v imenu »Učiteljskega zbora Črnomelj«, »Sokola Črnomelj« in ostalih kulturnih društev in tov. Vigele iz Loškega potoka. Kdor je poznal pokojnega tovariša, je plakal ob njegovi smrti. Bil je delaven član mnogih društev in izboren slikar. Odšel si v boljše življenje, dragi Ivan, spomin na te bo ostal neizbrisen. R. i. p.

Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

— **s. Učiteljsko društvo za novomeški okraj.** 2. oktobra 1923. — Od — članov navzočih 49. V Novem mestu.

O podrobnih učnih načrtih, poročal tov. Ivanetič.

Mi in Ferijalni Savez, poročal tov. Pirnat.

O šolskih vrtovih, tov. Koželj.

Ekskurzija za sadno razstavo na Grmu, razkazoval in govoril o sadnih vrstah, kmet. svet. B. Skalicky.

— **s. Učiteljsko društvo za Kočevski okraj.** 6. oktobra 1923. V Ribnici. Udeležba: od — članov, navzočih —?

Socialna ustanova učiteljstva Slovenije, poročal tov. Fran Ločniškar.

O pokrajinski skupščini Pov. UJU v Ptuj, poročal tov. A. Mervič.

Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda, poročal tov. Fr. Ločniškar.

— **s. O novi službeni pragmatiki** poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tovariš Alt. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda,** o dr. Zgečevi brošuri poročal pri Slovenjebistriškem učiteljskem društvu dne 20. septembra t. l. društveni predsednik.

— **s. Vtisi na kongresu UJU v Ljubljani,** poročala pri Slovenjebistriškem učiteljskem društvu dne 20. septembra 1923 tov. Franja Pucova. Udeležba??

— **s. O kongresu UJU v Ljubljani,** poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tovariš Klemenčič. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. O pokrajinski skupščini Poverjeništvu UJU v Ptuj** je poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tov. Tomažič. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. Nadaljna izobrazba učiteljstva,** poročal pri Učiteljskem društvu za mariborski okraj, 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. nadzornik Lichtenwallner. Udeležba —?

— **s. O pokrajinski skupščini pov. UJU v Ptuj,** poročal pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. Vauda. Udeležba —?

— **s. O kongresu UJU v Ljubljani,** poročala pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. preds. Godčeva. Udeležba —?

— **s. Zvezdoznanstvo v osnovni šoli,** predaval pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. Rozbaud. Udeležba —?

— **s. »Feministična alijansa« in njeni cilji,** poročala pri Društvu učiteljic v Mariboru 4. oktobra 1923 tov. Godčeva. Udeležba —?

— **s. Učiteljsko društvo za konjiški okraj.** 6. oktobra 1923, v Konjicah. Od — članov, navzočih —?

O pokrajinski skupščini pov. UJU v Ptuj, poročala tov. Strigl in Brglez.

O glavni skupščini in kongresu UJU v Ljubljani, poročala tov. Drassalova.

ker je izdajanje časopisov v tujem jeziku, katerega razumejo samo manjšinske skupine, takemu sniotu nasprotno; in ker slednjič zadržanje, kakšnega časnika dokazuje, da mora izključna raba tujega jezika spraviti voditelje do tega, da pozabijo, da izhaja časopis na italijanskem ozemlju;

zato izdaj prefekt ukaz na podlagi 3. člena deželnega in občinskega zakona nastopni

Ukaz:

Vsi časopisi, ki so izhajali v pokrajini Furlaniji doslej izključno v tujem jeziku, bodo morali od 21. oktobra 1923 dalje dodati naslovu, člankom in vsakemu posebnemu odstavku odgovarjajočo predstavo v italijanski.

Časopisi, ki se ne bodo držali pričujoče odredbe, se bodo zaplenili. Proti kršiteljem odredbe se bo postopalo v smislu zakona.

Predstavniki javne oblasti imajo nalogo, da izvrše pričujočo odredbo.

Videm, 19. oktobra 1923.

Prefekt: Pisenti s. r.

Radi tega odloka je »Goriška Straža« izšla 21. oktobra z žalnim robom, s podnaslovom »Vedetta Goriziana«. Članke in novice so že dvojezične. Pod pre-

fektov ukaz je »G. S.« natisnila sledečo pripombo v slovenskem in laškem jeziku:

»Vsi narodi na svetu imajo pravico izdajati časopise izključno v svojem jeziku. Italijanski časopisi izhajajo v Sev. in Južni Ameriki, izhajajo v Afriki, na otoku Malti, v Egiptu, v Nemčiji, na Bolgarskem, v Grčiji, v Rumuniji, v Švici, na Francoskem in drugje. V svojem jeziku so izdajale in izdajajo časopise vse manjšine v drugorodnih državah: Poljaki, Madžari, Ladinci, Nemci, Irci, Arabci, Rumuni, Orki, Malorosi, Turki, Židje in drugi. Samo enemu narodu je prepovedano izdajati časopise izključno v svojem jeziku in ta narod so goriški Slovenci in samo ena vlada prepoveduje naše časopise in ta je italijanska vlada.«

Na drugi strani »Goriške Straže« bemo sledeči protest poslancev dr. Wilfana, Podgornika in Ščeka, seveda tudi v obeh jezikih:

»Ekselencija Mussolini, predsednik ministrskega sveta, minister za notranje zadeve, Rim. Prefekt furlanske pokrajine zaukazuje z odredbo od 19. oktobra zaplenitev vseh slovenskih časopisov, izhajajočih v pokrajini Furlaniji, ako se od 21. oktobra dalje ne vključi v besedilo časopisa celoten prevod v italijanski. Podpisani poslanci odločno protestirajo proti tej kršitvi ustavnih zakonov in zahtevajo takojšnji preklje odredbe.

Italijanski listi zahtevajo razpust organizacij jugoslovenskega učiteljstva.

Proti organizaciji jugoslovenskega učiteljstva nastopa »Piccolo« z bedastim izvajanjem, da »politika izolacije« samo škoduje učiteljstvu in nikakor ne priča o volji po sožitju, katera se na jugoslovenski strani tako pogostoma naglašajo.

»Piccolo« zahteva, da naj jugoslovenski učitelji kratkoma razpuste svoja stanovska društva in se vpišejo v italijanske organizacije, ali v »Tommaseo« ali v »Unione nazionale« ali v »Sindacato Socialista« ali pa v »Corporazione Nazionale della scuola«; kakor in kamor pač kdo hoče.

List pravi dalje, da se učitelji ne smejo čutiti samo Jugoslovenci, marveč

v prvi vrsti učitelje in italijanske državljane, potem pa z drznim podtikanjem meni, da šola ne sme biti več zgolj instrument protitalijanske politike med Jugoslovenci!

Goriško okrajno učiteljsko društvo je zborovalo pretečeni teden v »Trgovskem domu« v Gorici. Na vzporedju je bila tudi točka: Naša organizacija in učiteljski sindikat. Vabilo je bilo dostavljeno na naslov učiteljev: Resni časi nas silijo še v krepkejšo stanovsko strnitev k samoobrambi!

Obsodba ital. šolske politike od vseh strani.

V Jugoslaviji se skoro vsi listi brez razlike strank pečajo s protijugoslovensko šolsko politiko in obsojajo režim.

Posebno ostro napadajo italijansko barbarstvo slovenski listi. Beograjska »Narodna Prosveta« je posvetila temu vprašanju uvodnik in še posebej članek o Istri.

Udruženje Jugoslovenskega učiteljstva v Beogradu je izročilo ministru prosvete obširen memorandum o italijanskem nasilju nad materskim jezikom naših rojakov v Julijski Krajini, da ga izroči ministrskemu svetu. Memorandum je bil izročen tudi nekaterim zastopnikom tujih držav in narodni skupščini v Beogradu.

Mussolinijevo šolsko politiko obsojajo celo trezni Italijani sami. Učiteljsko glasilo »Scuola« v Milanu se obrača proti sedanjemu šolski politiki v anektiranih provincih in vprašuje, kaj je pričakovati od italijanskega učnega jezika v prvih letih? Ali si morete predstavljati učitelja, oddaljenega 5 do 6 ur od mesta, ki mora živeti med prebivalstvom, katero ne razume nobene njegove besede? Kako more italijanski učitelj otroke,

katerih jezika ne pozna, vzgajati in izobraževati? Članek dostavlja: Naj se ne pozablja, da v krajih, kjer ni orožnikov, noben človek ne razume italijanski. »Scuola« se boji, da bodo prihajali otroci iz take šole napol analfabeti.

Tirolski »Landsmann« konstatira, da, ako res pride do poitalijančenja šol, potem bo Italija edina država v Evropi, ki bo kratila svoji manjšini vsak šolski pouk v lastnem jeziku.

V turinski »Stampi« piše bivši profesor na italijanski pravni fakulteti v Inomestu, Pacchioni, da šolska politika fašistovske vlade ne odgovarja italijanskemu srcu in je izobraženi del italijanskega naroda ne odobrava.

Pod Avstrijo so Italijani trdili, da mora avstrijska vlada najvestnejše spoštovati jezik, običaje in kulturo narodnih manjšin, če hoče biti priznana kot civilizirana vlada. Sedaj naj se Italija drži takrat tako povdarnega načela o pravičnosti napram manjšinam.

Jugoslovenci, le krepko v boj za jugoslovensko šolo. Odpor pomaga in mora še nadalje pomagati!

Poziv odbornikom okrajnih učiteljskih društev in članom.

V zadnji številki »Učit. Tov.« smo priobčili razglas Glavnega Odbora UJU, da izda letos svoj »Koledar UJU za leto 1924«, ki bo imel važno pedagoško vsebino.

Treba je nabirati naročnikov za »Koledar«, da se bo vedelo, koliko ga je treba natisniti, na drugi strani moramo pa tudi z nabiranjem naročnikov podpirati Glavni Odbor UJU, da ne bo delo Glavnega Odbora propadlo zaradi nezavednosti in malodušnosti članstva.

Zato vsi na delo, da pridobimo »Koledarju« čim več naročnikov!

Koledar bo imel do 15 tiskovnih pol in bo stal za prednaročnike samo 20 Din, pozneje več.

Posebno se obračamo do odbornikov okrajnih učiteljskih društev in tudi do drugih zavednih članic in članov na posameznih šolah, da si napravijo nabljalne pole, s katerimi na sprejemajo

pismene prijave za naročbo »Koledarja«. Te prijave so potem obvezne za podpisane člane in naročnike.

Prijave pole naj oddajo čim prej okrajnemu učiteljskemu društvu, ki naznani številu naročnikov Pov. UJU v Ljubljani ter prevzame na podlagi podpisov jamstvo za iztirjatev zneskov pri naročnikih.

Delo bo prvo te vrste pri nas, ki bo združevalo slovenske, srbske in hrvatske pedagogice ter nam predstavljalo enotno jugoslovensko pedagogijo.

Nečlani lahko naročajo koledar direktno pri Pov. UJU v Ljubljani.

Na delo za idealno podjetje Glavnega Odbora UJU in za kulturno-pedagoško ujedinjenje!

POVERJENIŠTVO UJU V LJUBLJANI.

Splošne vesti.

— **Memento vladi od učiteljstva po deželi.** Od učiteljstva podeželskih šol nam prihajajo sledeča poročila: Je pa že res škandal brez primere, kako igra naša vlada z nami; in njena metoda izstradanja mora izrevoltirati najhujšega flegmatika. Ali ti fiki, ki bi jih po taki domnevi dobili, sploh pomenijo kako izboljšanje? Od leta 1920, se je draginja povečala za 200%; mi pa naj bi po vladnem mnenju parirali to s 15% poviškom naših sedanjih prejemkov. Vse kaže, da bo treba trdega, doslednega in vztrajnega boja!

— **Izvršilni odbor UJU namerava v kratkem sklicati plenarno sejo Glavnega Odbora UJU, t. j. zastopnike učiteljstva iz vse države, na kateri se bo razpravljalo:** 1. O novem načrtu zakona o draginskih dokladah; 2. o načrtu zakona za uvrstitev učiteljstva v položajne plače; 3. o načrtu zakona o narodnih šolah; 4. o načrtu zakona o višjih pedagoških šolah in o drugih vprašanjih, ki so pravkar aktualna.

— **Predlog za 25% redukcijo draginskih doklad.** Zagrebški listi poročajo iz Beograda: Finančni minister je predložil vladi, da se zmanjšajo draginske doklade uradnikom za 25%. Na ta način bi se dobil znesek preko pol milijarde dinarjev, s katerim bi se mogli pokriti izdatki proračuna. Posebna komisija je že izdelala načrt v tem smislu in sklenila, da bi bil ta znesek zelo potreben za vravnoteženje proračuna. Med samimi ministri so bila mnenja v tem vprašanju podvojena.

— **Splitski »Pokret« poroča k odlikovanju tov. nadz. Lj. Černeja:** Odlikovanje zaslužnoga muža. Za svoje obilne zasluge kao učitelj i omladinski pisac bio je odlikovan redom sv. Save kotar. skol. nadzornik u Celju g. Ljudevit Černej. Čestitamo!

— **One tovariše(ice), ki so prosili v Dalmaciji za kako službeno mesto, a so bile njih prošnje odbite, prosimo, da se takoj javijo našemu uredništvu in hkrati navedejo, za kateri okraj so prosili.** Zadeva je pa nujna in zadošča sporočilo po dopisnici.

— **Iz Prekmurja.** Ker se rabi za novoustanovljeni pevski moški zbor štiri-glasne pesmi, se tem potem prosijo pevska društva, da bi poslali lahke slovenske in hrvaške narodne pesmi samo v prepis. Nato se iste točno vrnejo. Prosi se poslati na šolsko vodstvo v Hotizi. p. Dolnja Lendava.

— **Dolnja Lendava.** Kolike važnosti je narodno obmejno šolstvo, ve v resnici ceniti družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Na prošnjo vodstva državne osnovne šole je poslala za revne učence 98 knjig. Vsekako je to čin, ki zasluži javne zahvale. Vodstvo se samo kakor tudi v imenu vseh revnih učencev za ta velikodušni dar najtopleje zahvaljuje.

— **Otvoritev razstave in pričetek šolskega leta na umetniški šoli »Probuda« v Ljubljani.** Razstava se otvori v nedeljo, dne 28. t. m. ob 10. uri na tehn. sred. šoli (prejšnja obrtna) s slavnostnim govorom prof. Volavška. Tem potom se vabi cenjeno občinstvo k otvoritvi. Vstopnina prosta. Redni pouk se prične dne 7. novembra ob 15. uri. Pouk bo trajal popoldne in zvečer celi teden. Zaprto se bo poučevalo: portret, akt, draperija (kostimi), kompozicije, anatomija, arhitektonsko oblikoslovje, splošna umetniška zgodovina in pa razvoj naše ljudske umetnosti. Vsi drugi predmeti se pričnejo pozneje. Vpisovanje za imenovanje predmete je med časom razstave in od 5. novembra dalje med 15. in 17. uro pri voditelju šole akad. slikarju Franjo Sterletu v prtiliču desno.

— **Vse tovariše voditelje,** ki ste gotovo že zbrali članarino za našo »Matico« od svojih kolegov in kolegij, prosim, da mi denar čimprej nakažete, ali pa osebno izročite dne 3. novembra na našem zborovanju v Ljubljani. Vse one tovariše, ki imajo že dalj časa izposojene knjige iz okrajne učiteljske knjižnice, prosim, da mi jih vrnejo, ker se bo knjižnica v zmlušu letošnjega sklepa na konferenci preuredila. S tovariškim pozdravom B. Andoljšek, predsednik knjižničnega odbora in poverjenik S. Š. M.

— **Opozorilo!** Učitelj, ki je dne 7. t. m. v hotelu »Bauer« v Ormožu pomotoma zamenjal svoj dežnik z drugim (na palici napis Anton Maver), naj odda istega istotam ter vzame svojega, ki ga tam čaka. Blagohotnega obvestila o tem se prosi na naslov Anton Maver, Ljubljana, Ahacljeva cesta 5.

Gospod Tone Seliškar, učitelj-pisatelj, nas prosi, da objavimo, da ni on avtor knjige »Oproščenje«, ki je pred kratkim izšla v Mariboru in ki jo je spisal g. Anton Seliškar.

† **Ivan Bartol.** 16. t. m. smo pokopali v Sodražici našega tov. Bartola v najlepši življenjski dobi 23 let. Udeležba pri pogrebu je dokazala, da je bil pokojni priljubljen naš tovariš. Pogreba se je udeležilo celokupno učiteljsko s šolsko mladino iz Sodražice, iz Loškega potoka (z vencem) in odposlanci učiteljskega zbora iz Ribnice, Kočevja, Velikih Lašč, Sv. Gregorja in iz Črnomlja, kjer je pokojni služboval skoraj dve leti. Ob odprtem grobu se je v lepih besedah poslovil od svojega nekdanjega učenca in sedanjega tovariša tov. Verbič iz Sodražice, dalje tov. Mrovlje iz Črnomlja, ki mu je prinašal zadnji pozdrav v imenu Belokranjskega učiteljskega društva, dalje v imenu »Učiteljskega zbora Črnomelj«, »Sokola Črnomelj« in ostalih kulturnih društev in tov. Vigele iz Loškega potoka. Kdor je poznal pokojnega tovariša, je plakal ob njegovi smrti. Bil je delaven član mnogih društev in izboren slikar. Odšel si v boljše življenje, dragi Ivan, spomin na te bo ostal neizbrisen. R. i. p.

Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

— **s. Učiteljsko društvo za novomeški okraj.** 2. oktobra 1923. — Od — članov navzočih 49. V Novem mestu.

O podrobnih učnih načrtih, poročal tov. Ivanetič.

Mi in Ferijalni Savez, poročal tov. Pirnat.

O šolskih vrtovih, tov. Koželj.

Ekskurzija za sadno razstavo na Grmu, razkazoval in govoril o sadnih vrstah, kmet. svet. B. Skalicky.

— **s. Učiteljsko društvo za Kočevski okraj.** 6. oktobra 1923. V Ribnici. Udeležba: od — članov, navzočih —?

Socialna ustanova učiteljstva Slovenije, poročal tov. Fran Ločniškar.

O pokrajinski skupščini Pov. UJU v Ptuj, poročal tov. A. Mervič.

Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda, poročal tov. Fr. Ločniškar.

— **s. O novi službeni pragmatiki** poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tovariš Alt. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda,** o dr. Zgečevi brošuri poročal pri Slovenjebistriškem učiteljskem društvu dne 20. septembra t. l. društveni predsednik.

— **s. Vtisi na kongresu UJU v Ljubljani,** poročala pri Slovenjebistriškem učiteljskem društvu dne 20. septembra 1923 tov. Franja Pucova. Udeležba??

— **s. O kongresu UJU v Ljubljani,** poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tovariš Klemenčič. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. O pokrajinski skupščini Poverjeništvu UJU v Ptuj** je poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tov. Tomažič. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. Nadaljna izobrazba učiteljstva,** poročal pri Učiteljskem društvu za mariborski okraj, 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. nadzornik Lichtenwallner. Udeležba —?

— **s. O pokrajinski skupščini pov. UJU v Ptuj,** poročal pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. Vauda. Udeležba —?

— **s. O kongresu UJU v Ljubljani,** poročala pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. preds. Godčeva. Udeležba —?

— **s. Zvezdoznanstvo v osnovni šoli,** predaval pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. Rozbaud. Udeležba —?

— **s. »Feministična alijanca« in njeni cilji,** poročala pri Društvu učiteljic v Mariboru 4. oktobra 1923 tov. Godčeva. Udeležba —?

— **s. Učiteljsko društvo za konjiški okraj.** 6. oktobra 1923, v Konjicah. Od — članov, navzočih —?

O pokrajinski skupščini pov. UJU v Ptuj, poročala tov. Strigl in Brglez.

O glavni skupščini in kongresu UJU v Ljubljani, poročala tov. Drassalova.

ker je izdajanje časopisov v tujem jeziku, katerega razumejo samo manjšinske skupine, takemu sniotu nasprotno; in ker slednjič zadržanje, kakšnega časnika dokazuje, da mora izključna raba tujega jezika spraviti voditelje do tega, da pozabijo, da izhaja časopis na italijanskem ozemlju;

zato izdaj prefekt ukaz na podlagi 3. člena deželnega in občinskega zakona nastopni

Ukaz:

Vsi časopisi, ki so izhajali v pokrajini Furlaniji doslej izključno v tujem jeziku, bodo morali od 21. oktobra 1923 dalje dodati naslovu, člankom in vsakemu posebnemu odstavku odgovarjajočo predstavo v italijanski.

Časopisi, ki se ne bodo držali pričujoče odredbe, se bodo zaplenili. Proti kršiteljem odredbe se bo postopalo v smislu zakona.

Predstavniki javne oblasti imajo nalogo, da izvrše pričujočo odredbo.

Videm, 19. oktobra 1923.

Prefekt: Pisenti s. r.

Radi tega odloka je »Goriška Straža« izšla 21. oktobra z žalnim robom, s podnaslovom »Vedetta Goriziana«. Članke in novice so že dvojezične. Pod pre-

tektov ukaz je »G. S.« natisnila sledečo pripombo v slovenskem in laškem jeziku:

»Vsi narodi na svetu imajo pravico izdajati časopise izključno v svojem jeziku. Italijanski časopisi izhajajo v Sev. in Južni Ameriki, izhajajo v Afriki, na otoku Malti, v Egiptu, v Nemčiji, na Bolgarskem, v Grčiji, v Rumuniji, v Švici, na Francoskem in drugje. V svojem jeziku so izdajali in izdajajo časopise vse manjšine v drugorodnih državah: Poljaki, Madžari, Ladinci, Nemci, Irci, Arabci, Rumuni, Orki, Malorosi, Turki, Židje in drugi. Samo enemu narodu je prepovedano izdajati časopise izključno v svojem jeziku in ta narod so goriški Slovenci in samo ena vlada prepoveduje naše časopise in ta je italijanska vlada.«

Na drugi strani »Goriške Straže« bemo sledeči protest poslancev dr. Wilfana, Podgornika in Ščeka, seveda tudi v obeh jezikih:

»Ekselencija Mussolini, predsednik ministrskega sveta, minister za notranje zadeve, Rim. Prefekt furlanske pokrajine zaukazuje z odredbo od 19. oktobra zaplenitev vseh slovenskih časopisov, izhajajočih v pokrajini Furlaniji, ako se od 21. oktobra dalje ne vključi v besedilo časopisa celoten prevod v italijanski. Podpisani poslanci odločno protestirajo proti tej kršitvi ustavnih zakonov in zahtevajo takojšnji preklje odredbe.

Italijanski listi zahtevajo razpust organizacij jugoslovenskega učiteljstva.

Proti organizaciji jugoslovenskega učiteljstva nastopa »Piccolo« z bedastim izvajanjem, da »politika izolacije« samo škoduje učiteljstvu in nikakor ne priča o volji po sožitju, katera se na jugoslovenski strani tako pogostoma naglašajo.

»Piccolo« zahteva, da naj jugoslovenski učitelji kratkoma razpuste svoja stanovska društva in se vpišejo v italijanske organizacije, ali v »Tommaseo« ali v »Unione nazionale« ali v »Sindacato Socialista« ali pa v »Corporazione Nazionale della scuola«; kakor in kamor pač kdo hoče.

List pravi dalje, da se učitelji ne smejo čutiti samo Jugoslovenci, marveč

v prvi vrsti učitelje in italijanske državljane, potem pa z drznim podtikanjem meni, da šola ne sme biti več zgolj instrument protitalijanske politike med Jugoslovenci!

Goriško okrajno učiteljsko društvo je zborovalo pretečeni teden v »Trgovskem domu« v Gorici. Na vzporedju je bila tudi točka: Naša organizacija in učiteljski sindikat. Vabilo je bilo dostavljeno na naslov učiteljev: Resni časi nas silijo še v krepkejšo stanovsko strnitev k samobrambi!

Obsodba ital. šolske politike od vseh strani.

V Jugoslaviji se skoro vsi listi brez razlike strank pečajo s protijugoslovensko šolsko politiko in obsojajo režim.

Posebno ostro napadajo italijansko barbarstvo slovenski listi. Beograjska »Narodna Prosveta« je posvetila temu vprašanju uvodnik in še posebej članek o Istri.

Udruženje Jugoslovenskega učiteljstva v Beogradu je izročilo ministru prosvete obširen memorandum o italijanskem nasilju nad materskim jezikom naših rojakov v Julijski Krajini, da ga izroči ministrskemu svetu. Memorandum je bil izročen tudi nekaterim zastopnikom tujih držav in narodni skupščini v Beogradu.

Mussolinijevo šolsko politiko obsojajo celo trezni Italijani sami. Učiteljsko glasilo »Scuola« v Milanu se obrača proti sedanjemu šolski politiki v anektiranih provincih in vprašuje, kaj je pričakovati od italijanskega učnega jezika v prvih letih? Ali si morete predstavljati učitelja, oddaljenega 5 do 6 ur od mesta, ki mora živeti med prebivalstvom, katero ne razume nobene njegove besede? Kako more italijanski učitelj otroke,

katerih jezika ne pozna, vzgajati in izobraževati? Članek dostavlja: Naj se ne pozablja, da v krajih, kjer ni orožnikov, noben človek ne razume italijanski. »Scuola« se boji, da bodo prihajali otroci iz take šole napol analfabeti.

Tirolski »Landsmann« konstatira, da, ako res pride do poitalijančenja šol, potem bo Italija edina država v Evropi, ki bo kratila svoji manjšini vsak šolski pouk v lastnem jeziku.

V turinski »Stampi« piše bivši profesor na italijanski pravni fakulteti v Inomestu, Pacchioni, da šolska politika fašistovske vlade ne odgovarja italijanskemu srcu in je izobraženi del italijanskega naroda ne odobrava.

Pod Avstrijo so Italijani trdili, da mora avstrijska vlada najvestnejše spoštovati jezik, običaje in kulturo narodnih manjšin, če hoče biti priznana kot civilizirana vlada. Sedaj naj se Italija drži takrat tako povdarjenega načela o pravičnosti napram manjšinam.

Jugoslovenci, le krepko v boj za jugoslovensko šolo. Odpor pomaga in mora še nadalje pomagati!

Poziv odbornikom okrajnih učiteljskih društev in članom.

V zadnji številki »Učit. Tov.« smo priobčili razglas Glavnega Odbora UJU, da izda letos svoj »Koledar UJU za leto 1924«, ki bo imel važno pedagoško vsebino.

Treba je nabirati naročnikov za »Koledar«, da se bo vedelo, koliko ga je treba natisniti, na drugi strani moramo pa tudi z nabiranjem naročnikov podpirati Glavni Odbor UJU, da ne bo delo Glavnega Odbora propadlo zaradi nezavednosti in malodušnosti članstva.

Zato vsi na delo, da pridobimo »Koledarju« čim več naročnikov!

Koledar bo imel do 15 tiskovnih pol in bo stal za prednaročnike samo 20 Din, pozneje več.

Posebno se obračamo do odbornikov okrajnih učiteljskih društev in tudi do drugih zaveznih članic in članov na posameznih šolah, da si napravijo nabljalne pole, s katerimi na sprejemajo

pismene prijave za naročbo »Koledarja«. Te prijave so potem obvezne za podpisane člane in naročnike.

Prijave pole naj oddajo čim prej okrajnemu učiteljskemu društvu, ki naznani številu naročnikov Pov. UJU v Ljubljani ter prevzame na podlagi podpisov jamstvo za iztirjatev zneskov pri naročnikih.

Delo bo prvo te vrste pri nas, ki bo združevalo slovenske, srbske in hrvatske pedagogice ter nam predstavljalo enotno jugoslovensko pedagogijo.

Nečlani lahko naročajo koledar direktno pri Pov. UJU v Ljubljani.

Na delo za idealno podjetje Glavnega Odbora UJU in za kulturno-pedagoško ujedinjenje!

POVERJENIŠTVO UJU V LJUBLJANI.

Splošne vesti.

— **Memento vladi od učiteljstva po deželi.** Od učiteljstva podeželskih šol nam prihajajo sledeča poročila: Je pa že res škandal brez primere, kako igra naša vlada z nami; in njena metoda izstradanja mora izrevoltirati najhujšega flegmatika. Ali ti fiki, ki bi jih po taki domnevi dobili, sploh pomenijo kako izboljšanje? Od leta 1920, se je draginja povečala za 200%; mi pa naj bi po vladnem mnenju parirali to s 15% poviškom naših sedanjih prejemkov. Vse kaže, da bo treba trdega, doslednega in vztrajnega boja!

— **Izvršilni odbor UJU namerava v kratkem sklicati plenarno sejo Glavnega Odbora UJU, t. j. zastopnike učiteljstva iz vse države, na kateri se bo razpravljalo:** 1. O novem načrtu zakona o draginskih dokladah; 2. o načrtu zakona za uvrstitev učiteljstva v položajne plače; 3. o načrtu zakona o narodnih šolah; 4. o načrtu zakona o višjih pedagoških šolah in o drugih vprašanjih, ki so pravkar aktualna.

— **Predlog za 25% redukcijo draginskih doklad.** Zagrebški listi poročajo iz Beograda: Finančni minister je predložil vladi, da se zmanjšajo draginske doklade uradnikom za 25%. Na ta način bi se dobil znesek preko pol milijarde dinarjev, s katerim bi se mogli pokriti izdatki proračuna. Posebna komisija je že izdelala načrt v tem smislu in sklenila, da bi bil ta znesek zelo potreben za vravnoteženje proračuna. Med samimi ministri so bila mnenja v tem vprašanju podvojena.

— **Splitski »Pokret« poroča k odlikovanju tov. nadz. Lj. Černeja:** Odlikovanje zaslužnoga muža. Za svoje obilne zasluge kao učitelj i omladinski pisac bio je odlikovan redom sv. Save kotar. skol. nadzornik u Celju g. Ljudevit Černej. Čestitamo!

— **One tovariše(ice), ki so prosili v Dalmaciji za kako službeno mesto, a so bile njih prošnje odbite, prosimo, da se takoj javijo našemu uredništvu in hkrati navedejo, za kateri okraj so prosili.** Zadeva je pa nujna in zadošča sporočilo po dopisnici.

— **Iz Prekmurja.** Ker se rabi za novoustanovljeni pevski moški zbor štiri-glasne pesmi, se tem potem prosijo pevska društva, da bi poslali lahke slovenske in hrvaške narodne pesmi samo v prepis. Nato se iste točno vrnejo. Prosi se poslati na šolsko vodstvo v Hotizi. p. Dolnja Lendava.

— **Dolnja Lendava.** Kolike važnosti je narodno obmejno šolstvo, ve v resnici ceniti družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Na prošnjo vodstva državne osnovne šole je poslala za revne učence 98 knjig. Vsekako je to čin, ki zasluži javne zahvale. Vodstvo se samo kakor tudi v imenu vseh revnih učencev za ta velikodušni dar najtopleje zahvaljuje.

— **Otvoritev razstave in pričetek šolskega leta na umetniški šoli »Probuda« v Ljubljani.** Razstava se otvori v nedeljo, dne 28. t. m. ob 10. uri na tehn. sred. šoli (prejšnja obrtna) s slavnostnim govorom prof. Volavška. Tem potom se vabi cenjeno občinstvo k otvoritvi. Vstopnina prosta. Redni pouk se prične dne 7. novembra ob 15. uri. Pouk bo trajal popoldne in zvečer celi teden. Zaprak se bo poučevalo: portret, akt, draperija (kostimi), kompozicije, anatomija, arhitektonsko oblikoslovje, splošna umetniška zgodovina in pa razvoj naše ljudske umetnosti. Vsi drugi predmeti se pričnejo pozneje. Vpisovanje za imenovanje predmete je med časom razstave in od 5. novembra dalje med 15. in 17. uro pri voditelju šole akad. slikarju Franjo Sterletu v prtiliču desno.

— **Vse tovariše voditelje,** ki ste gotovo že zbrali članarino za našo »Matice« od svojih kolegov in kolegij, prosim, da mi denar čimprej nakažete, ali pa osebno izročite dne 3. novembra na našem zborovanju v Ljubljani. Vse one tovariše, ki imajo že dalj časa izposojene knjige iz okrajne učiteljske knjižnice, prosim, da mi jih vrnejo, ker se bo knjižnica v zmlušu letošnjega sklepa na konferenci preuredila. S tovariškim pozdravom B. Andoljšek, predsednik knjižničnega odbora in poverjenik S. Š. M.

— **Opozorilo!** Učitelj, ki je dne 7. t. m. v hotelu »Bauer« v Ormožu pomotoma zamenjal svoj dežnik z drugim (na palici napis Anton Maver), naj odda istega istotam ter vzame svojega, ki ga tam čaka. Blagohotnega obvestila o tem se prosi na naslov Anton Maver, Ljubljana, Ahacljeva cesta 5.

Gospod Tone Seliškar, učitelj-pisatelj, nas prosi, da objavimo, da ni on avtor knjige »Oproščenje«, ki je pred kratkim izšla v Mariboru in ki jo je spisal g. Anton Seliškar.

† **Ivan Bartol.** 16. t. m. smo pokopali v Sodražici našega tov. Bartola v najlepši življenjski dobi 23 let. Udeležba pri pogrebu je dokazala, da je bil pokojni priljubljen naš tovariš. Pogreba se je udeležilo celokupno učiteljstvo s šolsko mladino iz Sodražice, iz Loškega potoka (z vencem) in odposlanci učiteljskega zbora iz Ribnice, Kočevja, Velikih Lašč, Sv. Gregorja in iz Črnomlja, kjer je pokojni služboval skoraj dve leti. Ob odprtem grobu se je v lepih besedah poslovil od svojega nekdanjega učenca in sedanjega tovariša tov. Verbič iz Sodražice, dalje tov. Mrovlje iz Črnomlja, ki mu je prinašal zadnji pozdrav v imenu Belokranjskega učiteljskega društva, dalje v imenu »Učiteljskega zbora Črnomelj«, »Sokola Črnomelj« in ostalih kulturnih društev in tov. Vigele iz Loškega potoka. Kdor je poznal pokojnega tovariša, je plakal ob njegovi smrti. Bil je delaven član mnogih društev in izboren slikar. Odšel si v boljše življenje, dragi Ivan, spomin na te bo ostal neizbrisen. R. i. p.

Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

— **s. Učiteljsko društvo za novomeški okraj.** 2. oktobra 1923. — Od — članov navzočih 49. V Novem mestu.

O podrobnih učnih načrtih, poročal tov. Ivanetič.

Mi in Ferijalni Savez, poročal tov. Pirnat.

O šolskih vrtovih, tov. Koželj.

Ekskurzija za sadno razstavo na Grmu, razkazoval in govoril o sadnih vrstah, kmet. svet. B. Skalicky.

— **s. Učiteljsko društvo za Kočevski okraj.** 6. oktobra 1923. V Ribnici. Udeležba: od — članov, navzočih —?

Socialna ustanova učiteljstva Slovenije, poročal tov. Fran Ločniškar.

O pokrajinski skupščini Pov. UJU v Ptuj, poročal tov. A. Mervič.

Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda, poročal tov. Fr. Ločniškar.

— **s. O novi službeni pragmatiki** poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tovariš Alt. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda,** o dr. Zgečevi brošuri poročal pri Slovenjebistriškem učiteljskem društvu dne 20. septembra t. l. društveni predsednik.

— **s. Vtisi na kongresu UJU v Ljubljani,** poročala pri Slovenjebistriškem učiteljskem društvu dne 20. septembra 1923 tov. Franja Pucova. Udeležba??

— **s. O kongresu UJU v Ljubljani,** poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tovariš Klemenčič. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. O pokrajinski skupščini Poverjeništvu UJU v Ptuj** je poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tov. Tomažič. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. Nadaljna izobrazba učiteljstva,** poročal pri Učiteljskem društvu za mariborski okraj, 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. nadzornik Lichtenwallner. Udeležba —?

— **s. O pokrajinski skupščini pov. UJU v Ptuj,** poročal pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. Vauda. Udeležba —?

— **s. O kongresu UJU v Ljubljani,** poročala pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. preds. Godčeva. Udeležba —?

— **s. Zvezdoznanstvo v osnovni šoli,** predaval pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. Rozbaud. Udeležba —?

— **s. »Feministična alijanca« in njeni cilji,** poročala pri Društvu učiteljic v Mariboru 4. oktobra 1923 tov. Godčeva. Udeležba —?

— **s. Učiteljsko društvo za konjiški okraj.** 6. oktobra 1923, v Konjicah. Od — članov, navzočih —?

O pokrajinski skupščini pov. UJU v Ptuj, poročala tov. Strigl in Brglez.

O glavni skupščini in kongresu UJU v Ljubljani, poročala tov. Drassalova.

ker je izdajanje časopisov v tujem jeziku, katerega razumejo samo manjšinske skupine, takemu sniotu nasprotno; in ker slednjič zadržanje, kakšnega časnika dokazuje, da mora izključna raba tujega jezika spraviti voditelje do tega, da pozabijo, da izhaja časopis na italijanskem ozemlju;

zato izdaj prefekt ukaz na podlagi 3. člena deželnega in občinskega zakona nastopni

Ukaz:

Vsi časopisi, ki so izhajali v pokrajini Furlaniji doslej izključno v tujem jeziku, bodo morali od 21. oktobra 1923 dalje dodati naslovu, člankom in vsakemu posebnemu odstavku odgovarjajočo predstavo v italijanski.

Časopisi, ki se ne bodo držali pričujoče odredbe, se bodo zaplenili. Proti kršiteljem odredbe se bo postopalo v smislu zakona.

Predstavniki javne oblasti imajo nalogo, da izvrše pričujočo odredbo.

Videm, 19. oktobra 1923.

Prefekt: Pisenti s. r.

Radi tega odloka je »Goriška Straža« izšla 21. oktobra z žalnim robom, s podnaslovom »Vedetta Goriziana«. Članke in novice so že dvojezične. Pod pre-

tektov ukaz je »G. S.« natisnila sledečo pripombo v slovenskem in laškem jeziku:

»Vsi narodi na svetu imajo pravico izdajati časopise izključno v svojem jeziku. Italijanski časopisi izhajajo v Sev. in Južni Ameriki, izhajajo v Afriki, na otoku Malti, v Egiptu, v Nemčiji, na Bolgarskem, v Grčiji, v Rumuniji, v Švici, na Francoskem in drugje. V svojem jeziku so izdajali in izdajajo časopise vse manjšine v drugorodnih državah: Poljaki, Madžari, Ladinci, Nemci, Irci, Arabci, Rumuni, Orki, Malorosi, Turki, Židje in drugi. Samo enemu narodu je prepovedano izdajati časopise izključno v svojem jeziku in ta narod so goriški Slovenci in samo ena vlada prepoveduje naše časopise in ta je italijanska vlada.«

Na drugi strani »Goriške Straže« bemo sledeči protest poslancev dr. Wilfana, Podgornika in Ščeka, seveda tudi v obeh jezikih:

»Ekselencija Mussolini, predsednik ministrskega sveta, minister za notranje zadeve, Rim. Prefekt furlanske pokrajine zaukazuje z odredbo od 19. oktobra zaplenitev vseh slovenskih časopisov, izhajajočih v pokrajini Furlaniji, ako se od 21. oktobra dalje ne vključi v besedilo časopisa celoten prevod v italijanski. Podpisani poslanci odločno protestirajo proti tej kršitvi ustavnih zakonov in zahtevajo takojšnji preklie odredbe.

Italijanski listi zahtevajo razpust organizacij jugoslovenskega učiteljstva.

Proti organizaciji jugoslovenskega učiteljstva nastopa »Piccolo« z bedastim izvajanjem, da »politika izolacije« samo škoduje učiteljstvu in nikakor ne priča o volji po sožitju, katera se na jugoslovenski strani tako pogostoma naglašajo.

»Piccolo« zahteva, da naj jugoslovenski učitelji kratkoma razpuste svoja stanovska društva in se vpišejo v italijanske organizacije, ali v »Tommaseo« ali v »Unione nazionale« ali v »Sindacato Socialista« ali pa v »Corporazione Nazionale della scuola«; kakor in kamor pač kdo hoče.

List pravi dalje, da se učitelji ne smejo čutiti samo Jugoslovenci, marveč

v prvi vrsti učitelje in italijanske državljane, potem pa z drznim podtikanjem meni, da šola ne sme biti več zgolj instrument protitalijanske politike med Jugoslovenci!

Goriško okrajno učiteljsko društvo je zborovalo pretečeni teden v »Trgovskem domu« v Gorici. Na vzporedju je bila tudi točka: Naša organizacija in učiteljski sindikat. Vabilo je bilo dostavljeno na naslov učiteljev: Resni časi nas silijo še v krepkejšo stanovsko strnitev k samobrambi!

Obsodba ital. šolske politike od vseh strani.

V Jugoslaviji se skoro vsi listi brez razlike strank pečajo s protijugoslovensko šolsko politiko in obsojajo režim.

Posebno ostro napadajo italijansko barbarstvo slovenski listi. Beograjska »Narodna Prosveta« je posvetila temu vprašanju uvodnik in še posebej članek o Istri.

Udruženje Jugoslovenskega učiteljstva v Beogradu je izročilo ministru prosvete obširen memorandum o italijanskem nasilju nad materskim jezikom naših rojakov v Julijski Krajini, da ga izroči ministrskemu svetu. Memorandum je bil izročen tudi nekaterim zastopnikom tujih držav in narodni skupščini v Beogradu.

Mussolinijevo šolsko politiko obsojajo celo trezni Italijani sami. Učiteljsko glasilo »Scuola« v Milanu se obrača proti sedanjemu šolski politiki v anektiranih provincih in vprašuje, kaj je pričakovati od italijanskega učnega jezika v prvih letih? Ali si morete predstavljati učitelja, oddaljenega 5 do 6 ur od mesta, ki mora živeti med prebivalstvom, katero ne razume nobene njegove besede? Kako more italijanski učitelj otroke,

katerih jezika ne pozna, vzgajati in izobraževati? Članek dostavlja: Naj se ne pozablja, da v krajih, kjer ni orožnikov, noben človek ne razume italijanski. »Scuola« se boji, da bodo prihajali otroci iz take šole napol analfabeti.

Tirolski »Landsmann« konstatira, da, ako res pride do poitalijančenja šol, potem bo Italija edina država v Evropi, ki bo kratila svoji manjšini vsak šolski pouk v lastnem jeziku.

V turinski »Stampi« piše bivši profesor na italijanski pravni fakulteti v Inomestu, Pacchioni, da šolska politika fašistovske vlade ne odgovarja italijanskemu srcu in je izobraženi del italijanskega naroda ne odobrava.

Pod Avstrijo so Italijani trdili, da mora avstrijska vlada najvestnejše spoštovati jezik, običaje in kulturo narodnih manjšin, če hoče biti priznana kot civilizirana vlada. Sedaj naj se Italija drži takrat tako povdarjenega načela o pravičnosti napram manjšinam.

Jugoslovenci, le krepko v boj za jugoslovensko šolo. Odpor pomaga in mora še nadalje pomagati!

Poziv odbornikom okrajnih učiteljskih društev in članom.

V zadnji številki »Učit. Tov.« smo priobčili razglas Glavnega Odbora UJU, da izda letos svoj »Koledar UJU za leto 1924«, ki bo imel važno pedagoško vsebino.

Treba je nabirati naročnikov za »Koledar«, da se bo vedelo, koliko ga je treba natisniti, na drugi strani moramo pa tudi z nabiranjem naročnikov podpirati Glavni Odbor UJU, da ne bo delo Glavnega Odbora propadlo zaradi nezavednosti in malodušnosti članstva.

Zato vsi na delo, da pridobimo »Koledarju« čim več naročnikov!

Koledar bo imel do 15 tiskovnih pol in bo stal za prednaročnike samo 20 Din, pozneje več.

Posebno se obračamo do odbornikov okrajnih učiteljskih društev in tudi do drugih zavednih članic in članov na posameznih šolah, da si napravijo nabitne pole, s katerimi na sprejemajo

pismene prijave za naročbo »Koledarja«. Te prijave so potem obvezne za podpisane člane in naročnike.

Prijave pole naj oddajo čim prej okrajnemu učiteljskemu društvu, ki naznani številko naročnikov Pov. UJU v Ljubljani ter prevzame na podlagi podpisov jamstvo za iztirjatev zneskov pri naročnikih.

Delo bo prvo te vrste pri nas, ki bo združevalo slovenske, srbske in hrvatske pedagoge ter nam predstavljalo enotno jugoslovensko pedagogijo.

Nečlani lahko naročajo koledar direktno pri Pov. UJU v Ljubljani.

Na delo za idealno podjetje Glavnega Odbora UJU in za kulturno-pedagoško ujedinjenje!

POVERJENIŠTVO UJU V LJUBLJANI.

Splošne vesti.

— **Memento vladi od učiteljstva po deželi.** Od učiteljstva podeželskih šol nam prihajajo sledeča poročila: Je pa že res škandal brez primere, kako igra naša vlada z nami; in njena metoda izstradanja mora izrevoltirati najhujšega flegmatika. Ali ti fiki, ki bi jih po taki domnevi dobili, sploh pomenijo kako izboljšanje? Od leta 1920, se je draginja povečala za 200%; mi pa naj bi po vladnem mnenju parirali to s 15% poviškom naših sedanjih prejemkov. Vse kaže, da bo treba trdega, doslednega in vztrajnega boja!

— **Izvršilni odbor UJU namerava v kratkem sklicati plenarno sejo Glavnega Odbora UJU,** t. j. zastopnike učiteljstva iz vse države, na kateri se bo razpravljalo: 1. O novem načrtu zakona o draginskih dokladah; 2. o načrtu zakona za uvrstitev učiteljstva v položajne plače; 3. o načrtu zakona o narodnih šolah; 4. o načrtu zakona o višjih pedagoških šolah in o drugih vprašanjih, ki so pravkar aktualna.

— **Predlog za 25% redukcijo draginskih doklad.** Zagrebški listi poročajo iz Beograda: Finančni minister je predložil vladi, da se zmanjšajo draginske doklade uradnikom za 25%. Na ta način bi se dobil znesek preko pol milijarde dinarjev, s katerim bi se mogli pokriti izdatki proračuna. Posebna komisija je že izdelala načrt v tem smislu in sklenila, da bi bil ta znesek zelo potreben za vravnoteženje proračuna. Med samimi ministri so bila mnenja v tem vprašanju podvojena.

— **Splitski »Pokret« poroča k odlikovanju tov. nadz. Lj. Černeja:** Odlikovanje zaslužnoga muža. Za svoje obilne zasluge kao učitelj i omladinski pisac bio je odlikovan redom sv. Save kotar. skol. nadzornik u Celju g. Ljudevit Černej. Čestitamo!

— **One tovariše(ice), ki so prosili v Dalmaciji** za kako službeno mesto, a so bile njih prošnje odbite, prosimo, da se takoj javijo našemu uredništvu in hkrati navedejo, za kateri okraj so prosili. Zadeva je pa nujna in zadošča sporočilo po dopisnici.

— **Iz Prekmurja.** Ker se rabi za novoustanovljeni pevski moški zbor štiri-glasne pesmi, se tem potem prosijo pev-ska društva, da bi poslali lahke slovenske in hrvaške narodne pesmi samo v prepis. Nato se iste točno vrnejo. Prosi se poslati na šolsko vodstvo v Hotizi. p. Dolnja Lendava.

— **Dolnja Lendava.** Kolike važnosti je narodno obmejno šolstvo, ve v resnici ceniti družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Na prošnjo vodstva državne osnovne šole je poslala za revne učence 98 knjig. Vsekako je to čin, ki zasluži javne zahvale. Vodstvo se samo kakor tudi v imenu vseh revnih učencev za ta velikodušni dar najtopleje zahvaljuje.

— **Otvoritev razstave in pričetek šolskega leta na umetniški šoli »Probuda« v Ljubljani.** Razstava se otvori v nedeljo, dne 28. t. m. ob 10. uri na tehn. sred. šoli (prejšnja obrtna) s slavnostnim govorom prof. Volavška. Tem potom se vabi cenjeno občinstvo k otvoritvi. Vstopnina prosta. Redni pouk se prične dne 7. novembra ob 15. uri. Pouk bo trajal popoldne in zvečer celi teden. Zaprto se bo poučevalo: portret, akt, draperija (kostimi), kompozicije, anatomija, arhitektonsko oblikoslovje, splošna umetniška zgodovina in pa razvoj naše ljudske umetnosti. Vsi drugi predmeti se pričnejo pozneje. Vpisovanje za imenovanje predmete je med časom razstave in od 5. novembra dalje med 15. in 17. uro pri voditelju šole akad. slikarju Franjo Sterletu v prtiliču desno.

— **Vse tovariše voditelje,** ki ste gotovo že zbrali članarino za našo »Matico« od svojih kolegov in kolegij, prosim, da mi denar čimprej nakažete, ali pa osebno izročite dne 3. novembra na našem zborovanju v Ljubljani. Vse one tovariše, ki imajo že dalj časa izposojene knjige iz okrajne učiteljske knjižnice, prosim, da mi jih vrnejo, ker se bo knjižnica v zmlušu letošnjega sklepa na konferenci preuredila. S tovariškim pozdravom B. Andoljšek, predsednik knjižničnega odbora in poverjenik S. Š. M.

— **Opozorilo!** Učitelj, ki je dne 7. t. m. v hotelu »Bauer« v Ormožu pomotoma zamenjal svoj dežnik z drugim (na palici napis Anton Maver), naj odda istega istotam ter vzame svojega, ki ga tam čaka. Blagohotnega obvestila o tem se prosi na naslov Anton Maver, Ljubljana, Ahacljeva cesta 5.

Gospod Tone Seliškar, učitelj-pisatelj, nas prosi, da objavimo, da ni on avtor knjige »Oproščenje«, ki je pred kratkim izšla v Mariboru in ki jo je spisal g. Anton Seliškar.

† **Ivan Bartol.** 16. t. m. smo pokopali v Sodražici našega tov. Bartola v najlepši življenjski dobi 23 let. Udeležba pri pogrebu je dokazala, da je bil pokojni priljubljen naš tovariš. Pogreba se je udeležilo celokupno učiteljstvo s šolsko mladino iz Sodražice, iz Loškega potoka (z vencem) in odposlanci učiteljskega zbora iz Ribnice, Kočevja, Velikih Lašč, Sv. Gregorja in iz Črnomlja, kjer je pokojni služboval skoraj dve leti. Ob odprtem grobu se je v lepih besedah poslovil od svojega nekdanjega učenca in sedanjega tovariša tov. Verbič iz Sodražice, dalje tov. Mrovlje iz Črnomlja, ki mu je prinašal zadnji pozdrav v imenu Belokranjskega učiteljskega društva, dalje v imenu »Učiteljskega zbora Črnomelj«, »Sokola Črnomelj« in ostalih kulturnih društev in tov. Vigele iz Loškega potoka. Kdor je poznal pokojnega tovariša, je plakal ob njegovi smrti. Bil je delaven član mnogih društev in izboren slikar. Odšel si v boljše življenje, dragi Ivan, spomin na te bo ostal neizbrisen. R. i. p.

Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

— **s. Učiteljsko društvo za novomeški okraj.** 2. oktobra 1923. — Od — članov navzočih 49. V Novem mestu.

O podrobnih učnih načrtih, poročal tov. Ivanetič.

Mi in Ferijalni Savez, poročal tov. Pirnat.

O šolskih vrtovih, tov. Koželj.

Ekskurzija za sadno razstavo na Grmu, razkazoval in govoril o sadnih vrstah, kmet. svet. B. Skalicky.

— **s. Učiteljsko društvo za Kočevski okraj.** 6. oktobra 1923. V Ribnici. Udeležba: od — članov, navzočih —?

Socialna ustanova učiteljstva Slovenije, poročal tov. Fran Ločniškar.

O pokrajinski skupščini Pov. UJU v Ptuj, poročal tov. A. Mervič.

Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda, poročal tov. Fr. Ločniškar.

— **s. O novi službeni pragmatiki** poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tovariš Alt. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda,** o dr. Zgečevi brošuri poročal pri Slovenjebistriškem učiteljskem društvu dne 20. septembra t. l. društveni predsednik.

— **s. Vtisi na kongresu UJU v Ljubljani,** poročala pri Slovenjebistriškem učiteljskem društvu dne 20. septembra 1923 tov. Franja Pucova. Udeležba??

— **s. O kongresu UJU v Ljubljani,** poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tovariš Klemenčič. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. O pokrajinski skupščini Poverjeništvu UJU v Ptuj** je poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tov. Tomažič. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. Nadaljna izobrazba učiteljstva,** poročal pri Učiteljskem društvu za mariborski okraj, 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. nadzornik Lichtenwallner. Udeležba —?

— **s. O pokrajinski skupščini pov. UJU v Ptuj,** poročal pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. Vauda. Udeležba —?

— **s. O kongresu UJU v Ljubljani,** poročala pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. preds. Godčeva. Udeležba —?

— **s. Zvezdoznanstvo v osnovni šoli,** predaval pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. Rozbaud. Udeležba —?

— **s. »Feministična alijansa« in njeni cilji,** poročala pri Društvu učiteljic v Mariboru 4. oktobra 1923 tov. Godčeva. Udeležba —?

— **s. Učiteljsko društvo za konjiški okraj.** 6. oktobra 1923, v Konjicah. Od — članov, navzočih —?

O pokrajinski skupščini pov. UJU v Ptuj, poročala tov. Strigl in Brglez.

O glavni skupščini in kongresu UJU v Ljubljani, poročala tov. Drassalova.

ker je izdajanje časopisov v tujem jeziku, katerega razumejo samo manjšinske skupine, takemu sniotu nasprotno; in ker slednjič zadržanje, kakšnega časnika dokazuje, da mora izključna raba tujega jezika spraviti voditelje do tega, da pozabijo, da izhaja časopis na italijanskem ozemlju;

zato izdaj prefekt ukaz na podlagi 3. člena deželnega in občinskega zakona nastopni

Ukaz:

Vsi časopisi, ki so izhajali v pokrajini Furlaniji doslej izključno v tujem jeziku, bodo morali od 21. oktobra 1923 dalje dodati naslovu, člankom in vsakemu posebnemu odstavku odgovarjajočo predstavo v italijanski.

Časopisi, ki se ne bodo držali pričujoče odredbe, se bodo zaplenili. Proti kršiteljem odredbe se bo postopalo v smislu zakona.

Predstavniki javne oblasti imajo nalogo, da izvrše pričujočo odredbo.

Videm, 19. oktobra 1923.

Prefekt: Pisenti s. r.

Radi tega odloka je »Goriška Straža« izšla 21. oktobra z žalnim robom, s podnaslovom »Vedetta Goriziana«. Članke in novice so že dvojezične. Pod pre-

tektov ukaz je »G. S.« natisnila sledečo pripombo v slovenskem in laškem jeziku:

»Vsi narodi na svetu imajo pravico izdajati časopise izključno v svojem jeziku. Italijanski časopisi izhajajo v Sev. in Južni Ameriki, izhajajo v Afriki, na otoku Malti, v Egiptu, v Nemčiji, na Bolgarskem, v Grčiji, v Rumuniji, v Švici, na Francoskem in drugje. V svojem jeziku so izdajale in izdajajo časopise vse manjšine v drugorodnih državah: Poljaki, Madžari, Ladinci, Nemci, Irci, Arabci, Rumuni, Orki, Malorosi, Turki, Židje in drugi. Samo enemu narodu je prepovedano izdajati časopise izključno v svojem jeziku in ta narod so goriški Slovenci in samo ena vlada prepoveduje naše časopise in ta je italijanska vlada.«

Na drugi strani »Goriške Straže« bemo sledeči protest poslancev dr. Wilfana, Podgornika in Ščeka, seveda tudi v obeh jezikih:

»Ekselencija Mussolini, predsednik ministrskega sveta, minister za notranje zadeve, Rim. Prefekt furlanske pokrajine zaukazuje z odredbo od 19. oktobra zaplenitev vseh slovenskih časopisov, izhajajočih v pokrajini Furlaniji, ako se od 21. oktobra dalje ne vključi v besedilo časopisa celoten prevod v italijanski. Podpisani poslanci odločno protestirajo proti tej kršitvi ustavnih zakonov in zahtevajo takojšnji preklje odredbe.

Italijanski listi zahtevajo razpust organizacij jugoslovenskega učiteljstva.

Proti organizaciji jugoslovenskega učiteljstva nastopa »Piccolo« z bedastim izvajanjem, da »politika izolacije« samo škoduje učiteljstvu in nikakor ne priča o volji po sožitju, katera se na jugoslovenski strani tako pogostoma naglašajo.

»Piccolo« zahteva, da naj jugoslovenski učitelji kratkoma razpuste svoja stanovska društva in se vpišejo v italijanske organizacije, ali v »Tommaseo« ali v »Unione nazionale« ali v »Sindacato Socialista« ali pa v »Corporazione Nazionale della scuola«; kakor in kamor pač kdo hoče.

List pravi dalje, da se učitelji ne smejo čutiti samo Jugoslovenci, marveč

v prvi vrsti učitelje in italijanske državljane, potem pa z drznim podtikanjem meni, da šola ne sme biti več zgolj instrument protitalijanske politike med Jugoslovenci!

Goriško okrajno učiteljsko društvo je zborovalo pretečeni teden v »Trgovskem domu« v Gorici. Na vzporedju je bila tudi točka: Naša organizacija in učiteljski sindikat. Vabilo je bilo dostavljeno na naslov učiteljev: Resni časi nas silijo še v krepkejšo stanovsko strnitev k samoobrambi!

Obsodba ital. šolske politike od vseh strani.

V Jugoslaviji se skoro vsi listi brez razlike strank pečajo s protijugoslovensko šolsko politiko in obsojajo režim.

Posebno ostro napadajo italijansko barbarstvo slovenski listi. Beograjska »Narodna Prosveta« je posvetila temu vprašanju uvodnik in še posebej članek o Istri.

Udruženje Jugoslovenskega učiteljstva v Beogradu je izročilo ministru prosvete obširen memorandum o italijanskem nasilju nad materskim jezikom naših rojakov v Julijski Krajini, da ga izroči ministrskemu svetu. Memorandum je bil izročen tudi nekaterim zastopnikom tujih držav in narodni skupščini v Beogradu.

Mussolinijevo šolsko politiko obsojajo celo trezni Italijani sami. Učiteljsko glasilo »Scuola« v Milanu se obrača proti sedanjim šolski politiki v anektiranih provincih in vprašuje, kaj je pričakovati od italijanskega učnega jezika v prvih letih? Ali si morete predstavljati učitelja, oddaljenega 5 do 6 ur od mesta, ki mora živeti med prebivalstvom, katero ne razume nobene njegove besede? Kako more italijanski učitelj otroke,

katerih jezika ne pozna, vzgajati in izobraževati? Članek dostavlja: Naj se ne pozablja, da v krajih, kjer ni orožnikov, noben človek ne razume italijanski. »Scuola« se boji, da bodo prihajali otroci iz take šole napol analfabeti.

Tirolski »Landsmann« konstatira, da, ako res pride do poitalijančenja šol, potem bo Italija edina država v Evropi, ki bo kratila svoji manjšini vsak šolski pouk v lastnem jeziku.

V turinski »Stampi« piše bivši profesor na italijanski pravni fakulteti v Inomestu, Pacchioni, da šolska politika fašistovske vlade ne odgovarja italijanskemu srcu in je izobraženi del italijanskega naroda ne odobrava.

Pod Avstrijo so Italijani trdili, da mora avstrijska vlada najvestnejše spoštovati jezik, običaje in kulturo narodnih manjšin, če hoče biti priznana kot civilizirana vlada. Sedaj naj se Italija drži takrat tako povdarjenega načela o pravičnosti napram manjšinam.

Jugoslovenci, le krepko v boj za jugoslovensko šolo. Odpor pomaga in mora še nadalje pomagati!

Poziv odbornikom okrajnih učiteljskih društev in članom.

V zadnji številki »Učit. Tov.« smo priobčili razglas Glavnega Odbora UJU, da izda letos svoj »Koledar UJU za leto 1924«, ki bo imel važno pedagoško vsebino.

Treba je nabirati naročnikov za »Koledar«, da se bo vedelo, koliko ga je treba natisniti, na drugi strani moramo pa tudi z nabiranjem naročnikov podpirati Glavni Odbor UJU, da ne bo delo Glavnega Odbora propadlo zaradi nezavednosti in malodušnosti članstva.

Zato vsi na delo, da pridobimo »Koledarju« čim več naročnikov!

Koledar bo imel do 15 tiskovnih pol in bo stal za prednaročnike samo 20 Din, pozneje več.

Posebno se obračamo do odbornikov okrajnih učiteljskih društev in tudi do drugih zavednih članic in članov na posameznih šolah, da si napravijo nabljalne pole, s katerimi na sprejemajo

pismene prijave za naročbo »Koledarja«. Te prijave so potem obvezne za podpisane člane in naročnike.

Prijave pole naj oddajo čim prej okrajnemu učiteljskemu društvu, ki naznani številu naročnikov Pov. UJU v Ljubljani ter prevzame na podlagi podpisov jamstvo za iztirjatev zneskov pri naročnikih.

Delo bo prvo te vrste pri nas, ki bo združevalo slovenske, srbske in hrvatske pedagogice ter nam predstavljalo enotno jugoslovensko pedagogijo.

Nečlani lahko naročajo koledar direktno pri Pov. UJU v Ljubljani.

Na delo za idealno podjetje Glavnega Odbora UJU in za kulturno-pedagoško ujedinjenje!

POVERJENIŠTVO UJU V LJUBLJANI.

Splošne vesti.

— **Memento vladi od učiteljstva po deželi.** Od učiteljstva podeželskih šol nam prihajajo sledeča poročila: Je pa že res škandal brez primere, kako igra naša vlada z nami; in njena metoda izstradanja mora izrevoltirati najhujšega flegmatika. Ali ti fiki, ki bi jih po taki domnevi dobili, sploh pomenijo kako izboljšanje? Od leta 1920, se je draginja povečala za 200%; mi pa naj bi po vladnem mnenju parirali to s 15% poviškom naših sedanjih prejemkov. Vse kaže, da bo treba trdega, doslednega in vztrajnega boja!

— **Izvršilni odbor UJU namerava v kratkem sklicati plenarno sejo Glavnega Odbora UJU, t. j. zastopnike učiteljstva iz vse države, na kateri se bo razpravljalo:** 1. O novem načrtu zakona o draginskih dokladah; 2. o načrtu zakona za uvrstitev učiteljstva v položajne plače; 3. o načrtu zakona o narodnih šolah; 4. o načrtu zakona o višjih pedagoških šolah in o drugih vprašanjih, ki so pravkar aktualna.

— **Predlog za 25% redukcijo draginskih doklad.** Zagrebški listi poročajo iz Beograda: Finančni minister je predložil vladi, da se zmanjšajo draginske doklade uradnikom za 25%. Na ta način bi se dobil znesek preko pol milijarde dinarjev, s katerim bi se mogli pokriti izdatki proračuna. Posebna komisija je že izdelala načrt v tem smislu in sklenila, da bi bil ta znesek zelo potreben za vravnoteženje proračuna. Med samimi ministri so bila mnenja v tem vprašanju podvojena.

— **Splitski »Pokret« poroča k odlikovanju tov. nadz. Lj. Černeja:** Odlikovanje zaslužnoga muža. Za svoje obilne zasluge kao učitelj i omladinski pisac bio je odlikovan redom sv. Save kotar. skol. nadzornik u Celju g. Ljudevit Černej. Čestitamo!

— **One tovariše(ice), ki so prosili v Dalmaciji za kako službeno mesto, a so bile njih prošnje odbite, prosimo, da se takoj javijo našemu uredništvu in hkrati navedejo, za kateri okraj so prosili.** Zadeva je pa nujna in zadošča sporočilo po dopisnici.

— **Iz Prekmurja.** Ker se rabi za novoustanovljeni pevski moški zbor štiri-glasne pesmi, se tem potem prosijo pevska društva, da bi poslali lahke slovenske in hrvaške narodne pesmi samo v prepis. Nato se iste točno vrnejo. Prosi se poslati na šolsko vodstvo v Hotizi. p. Dolnja Lendava.

— **Dolnja Lendava.** Kolike važnosti je narodno obmejno šolstvo, ve v resnici ceniti družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Na prošnjo vodstva državne osnovne šole je poslala za revne učence 98 knjig. Vsekako je to čin, ki zasluži javne zahvale. Vodstvo se samo kakor tudi v imenu vseh revnih učencev za ta velikodušni dar najtopleje zahvaljuje.

— **Otvoritev razstave in pričetek šolskega leta na umetniški šoli »Probuda« v Ljubljani.** Razstava se otvori v nedeljo, dne 28. t. m. ob 10. uri na tehn. sred. šoli (prejšnja obrtna) s slavnostnim govorom prof. Volavška. Tem potom se vabi cenjeno občinstvo k otvoritvi. Vstopnina prosta. Redni pouk se prične dne 7. novembra ob 15. uri. Pouk bo trajal popoldne in zvečer celi teden. Zaprte se bodo poučevalo: portret, akt, draperija (kostimi), kompozicije, anatomija, arhitektonsko oblikoslovje, splošna umetniška zgodovina in pa razvoj naše ljudske umetnosti. Vsi drugi predmeti se pričnejo pozneje. Vpisovanje za imenovanje predmete je med časom razstave in od 5. novembra dalje med 15. in 17. uro pri voditelju šole akad. slikarju Franjo Sterletu v prtiliču desno.

— **Vse tovariše voditelje,** ki ste gotovo že zbrali članarino za našo »Matico« od svojih kolegov in kolegij, prosim, da mi denar čimprej nakažete, ali pa osebno izročite dne 3. novembra na našem zborovanju v Ljubljani. Vse one tovariše, ki imajo že dalj časa izposojene knjige iz okrajne učiteljske knjižnice, prosim, da mi jih vrnejo, ker se bo knjižnica v zmlušu letošnjega sklepa na konferenci preuredila. S tovariškim pozdravom B. Andoljšek, predsednik knjižničnega odbora in poverjenik S. Š. M.

— **Opozorilo!** Učitelj, ki je dne 7. t. m. v hotelu »Bauer« v Ormožu pomotoma zamenjal svoj dežnik z drugim (na palici napis Anton Maver), naj odda istega istotam ter vzame svojega, ki ga tam čaka. Blagohotnega obvestila o tem se prosi na naslov Anton Maver, Ljubljana, Ahacljeva cesta 5.

Gospod Tone Seliškar, učitelj-pisatelj, nas prosi, da objavimo, da ni on avtor knjige »Oproščenje«, ki je pred kratkim izšla v Mariboru in ki jo je spisal g. Anton Seliškar.

† **Ivan Bartol.** 16. t. m. smo pokopali v Sodražici našega tov. Bartola v najlepši življenski dobi 23 let. Udeležba pri pogrebu je dokazala, da je bil pokojni priljubljen naš tovariš. Pogreba se je udeležilo celokupno učiteljstvo s šolsko mladino iz Sodražice, iz Loškega potoka (z vencem) in odposlanci učiteljskega zbora iz Ribnice, Kočevja, Velikih Lašč, Sv. Gregorja in iz Črnomlja, kjer je pokojni služboval skoraj dve leti. Ob odprtem grobu se je v lepih besedah poslovil od svojega nekdanjega učenca in sedanjega tovariša tov. Verbič iz Sodražice, dalje tov. Mrovlje iz Črnomlja, ki mu je prinašal zadnji pozdrav v imenu Belokranjskega učiteljskega društva, dalje v imenu »Učiteljskega zbora Črnomelj«, »Sokola Črnomelj« in ostalih kulturnih društev in tov. Vigele iz Loškega potoka. Kdor je poznal pokojnega tovariša, je plakal ob njegovi smrti. Bil je delaven član mnogih društev in izboren slikar. Odšel si v boljše življenje, dragi Ivan, spomin na te bo ostal neizbrisen. R. i. p.

Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

— **s. Učiteljsko društvo za novomeški okraj.** 2. oktobra 1923. — Od — članov navzočih 49. V Novem mestu.

O podrobnih učnih načrtih, poročal tov. Ivanetič.

Mi in Ferijalni Savez, poročal tov. Pirnat.

O šolskih vrtovih, tov. Koželj.

Ekskurzija za sadno razstavo na Grmu, razkazoval in govoril o sadnih vrstah, kmet. svet. B. Skalicky.

— **s. Učiteljsko društvo za Kočevski okraj.** 6. oktobra 1923. V Ribnici. Udeležba: od — članov, navzočih —?

Socialna ustanova učiteljstva Slovenije, poročal tov. Fran Ločniškar.

O pokrajinski skupščini Pov. UJU v Ptuj, poročal tov. A. Mervič.

Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda, poročal tov. Fr. Ločniškar.

— **s. O novi službeni pragmatiki** poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tovariš Alt. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda,** o dr. Zgečevi brošuri poročal pri Slovenjebistriškem učiteljskem društvu dne 20. septembra t. l. društveni predsednik.

— **s. Vtisi na kongresu UJU v Ljubljani,** poročala pri Slovenjebistriškem učiteljskem društvu dne 20. septembra 1923 tov. Franja Pucova. Udeležba??

— **s. O kongresu UJU v Ljubljani,** poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tovariš Klemenčič. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. O pokrajinski skupščini Poverjeništvu UJU v Ptuj** je poročal pri Učiteljskem društvu za Maribor dne 2. oktobra 1923 v Mariboru tov. Tomažič. Udeležba: tri četrtine članov.

— **s. Nadaljna izobrazba učiteljstva,** poročal pri Učiteljskem društvu za mariborski okraj, 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. nadzornik Lichtenwallner. Udeležba —?

— **s. O pokrajinski skupščini pov. UJU v Ptuj,** poročal pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. Vauda. Udeležba —?

— **s. O kongresu UJU v Ljubljani,** poročala pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. preds. Godčeva. Udeležba —?

— **s. Zvezdoznanstvo v osnovni šoli,** predaval pri Učiteljskem društvu za mariborski šolski okraj 4. oktobra 1923 v Mariboru tov. Rozbaud. Udeležba —?

— **s. »Feministična alijanca« in njeni cilji,** poročala pri Društvu učiteljic v Mariboru 4. oktobra 1923 tov. Godčeva. Udeležba —?

— **s. Učiteljsko društvo za konjiški okraj.** 6. oktobra 1923, v Konjicah. Od — članov, navzočih —?

O pokrajinski skupščini pov. UJU v Ptuj, poročala tov. Strigl in Brglez.

O glavni skupščini in kongresu UJU v Ljubljani, poročala tov. Drassalova.